

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Plzeň 2021

Bc. Eliška Menclová

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická**

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Problémy a řízení správy hlavního města Prahy

Předkládá: Bc. Eliška Menclová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Eliška MENCLOVÁ
Osobní číslo:	R17N0041P
Studijní program:	N6807 Veřejná správa
Studijní obor:	Veřejná správa
Téma práce:	Problémy a řízení správy hlavního města Prahy
Zadávající katedra:	Katedra veřejné správy

Zásady pro vypracování

- Historie hl. města
- Řízení hl. města od počátku do současnosti
- Rozbor řízení správy hl. města
- Konkrétní problémy hl. města
- Reforma tzv. politiky rozvoje území hlavního města Prahy
- Krizové řízení hl. města
- Právní začlenění hl. města

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **29. března 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. srpna 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma "Problémy a řízení správy hlavního města Prahy" zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu diplomové práce JUDr. Tomáši Loudovi, CSc., za cenné rady, odborné vedení, za trpělivost a velice vstřícný přístup.

Obsah

Úvod.....	1
1. Historie hlavního města Prahy.....	3
1.1 Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů Prahy.....	5
1.2 Administrativní a územní členění Prahy.....	10
2. Řízení hlavního města Prahy.....	13
3. Rozbor řízení hlavního města Prahy.....	17
3.1 Orgány hlavního města Prahy.....	19
3.2 Orgány pražských městských částí.....	21
3.3 Volby do Zastupitelstva hlavního města Prahy a pražských městských částí.....	24
4. Konkrétní problémy hlavního města Prahy.....	28
4.1 Obecně závazné vyhlášky hlavního města Prahy.....	28
4.2 Politizace činností MHMP a korupce.....	31
4.3 Nerozhodování na příkladu nedostupného bydlení.....	31
4.3.1 Legislativní příčiny.....	33
4.3.2 Administrativní příčiny.....	35
4.3.3 Politické příčiny.....	36
5. Reforma politiky rozvoje území hlavního města Prahy.....	38
5.1 Stavební předpisy.....	42
5.2 Reorganizace Magistrátu hlavního města Prahy.....	43
5.3 Manuál tvorby veřejných prostranství.....	43
5.4 Projekt Praha pro lidi.....	44
6. Krizové řízení hlavního města Prahy.....	46
7. Právní začlenění hlavního města Prahy.....	52
Závěr.....	54
Resumé.....	56
Zdroje.....	57

Úvod

V každé společnosti se na moc pohlíží jako na schopnost některých lidí, zbavovat se ostatních. Účinnost moci zajišťuje vytváření podmínek, za nichž jsou poskytovány normální podmínky pro socioekonomický rozvoj země jako celku nebo jejích území, tj. regionů a obcí. V podmínkách moderního vývoje se široce rozvíjejí víceúrovňové systémy veřejné správy. V demokratickém státě by základem vztahů mezi různými úrovněmi vlády mělo být jasné vymezení pravomocí mezi nimi, formování kompetencí a odpovědnosti každé úrovně vlády lidem. Formování kompetencí různých úrovní správy závisí na efektivitě jejich výkonu, jejich funkcí a na úlohách, odpovídajících této úrovni moci.

Místní samospráva je spojením moci, které je nejbližší obyvatelstvu; je na ní, aby vytvořila slušné životní podmínky pro lidi a poskytovala širokou škálu služeb. V současné fázi vývoje můžeme říci, že se místní samospráva v České republice zformovala. De iure jsou jasné definovány funkce a pravomoci orgánů místní samosprávy. Právě místní úřady volené obyvatelstvem obcí, nebo tvořené zastupitelským orgánem obce, jsou primární strukturou pro zapojení občanů ČR do řešení místních problémů, jejich zapojení do veřejné správy probíhá prostřednictvím aktivní občanské pozice. Rozvoj místních samospráv je předpokladem pro efektivní rozvoj struktur právního státu a občanské společnosti v České republice, v kontextu další modernizace našeho státu. Problémy v rozvoji systému místní samosprávy jsou však zjevné. To je obzvláště akutní v současné době, kdy dochází k novému cyklu transformace samosprávy.

Pro svoji diplomovou práci jsem si stanovila několik cílů: objasnit jak funguje v současnosti správní organizace města Prahy, především Magistrát hlavního města Prahy a vysvětlit základy a vazby organizace z hlediska práva.

K závěrečnému posouzení budou analyzovány poznatky, které jsem získala studiem odborné literatury, zaměřené na tuto problematiku, vztahujících se právních norem a studiem organizace města, včetně jeho úřadu.

První kapitola bude zkoumat historické aspekty rozvoje hlavního města Prahy. Budou analyzovány ekonomické ukazatele a jejich správní členění.

Druhá a třetí kapitola je věnována řízení hlavního města Prahy, analýze činnosti jeho hlavních orgánů, jejich funkcím a vzájemným vztahům.

Čtvrtá kapitola bude analyzovat některé z hlavních problémů hlavního města Prahy, a to jak z právního hlediska, tak z pohledu běžných obyvatel.

Pátá kapitola bude obsahovat krátkou analýzu reformy rozvojové politiky hlavního města Prahy. Tato kapitola se zaměří na zdůraznění otázek územního plánování, reorganizaci řízení města, zlepšení tvorby veřejných prostranství a také na sociální projekt „Projekt Praha pro lidi“.

Poslední 2 kapitoly budou věnovány analýze krizového řízení a právnímu začlenění hlavního města Prahy.

Abych mohla tuto práci vypracovat, prostudovala jsem zahraniční i českou odbornou literaturu a také internet. Získané informace jsou součástí hlavně prvních čtyř kapitol. K vypracování teoretické části byly využity následující metody: srovnávací, metoda komparace a metoda shromažďování informací. Pro praktickou část to byly: metoda deduktivní, induktivní a metoda analýzy odborných textů.

Diplomová práce by měla přispět k objasnění struktury a činnosti Magistrátu hl.m. Prahy a jeho složek a také ke zjištění, zda tato struktura Magistrátu hl. města Prahy správně funguje, příp. poukázat na některé problémy, které byly při její činnosti zjištěny.

1. Historie hlavního města Prahy

Praha, jež zastává mimo jiné úlohu centra jak politiky, tak mezinárodních vztahů, vzdělanosti, či hospodářství oplývá kulturními památkami, jež lákají turisty z celého světa. Je tudíž přirozené, že je hlavním městem republiky. Nedávná minulost a čilý turistický ruch dokazuje, že Praha má právo řadit se mezi významná města střední Evropy. Devadesátá léta otevřela cestu nejen světu do Evropy ale především evropským státům navzájem, kdy padají bariéry, ožívují a obnovují se vztahy mezi státy, oblastmi i městy východní i západní Evropy. Zakomponování České republiky do nové evropské progresse nelze uskutečnit bez hlavního města, jež je zváno srdcem Evropy, a to bez ohledu na jeho sociálně ekonomický vliv a sídelní strukturu celé země. Více než milion obyvatel žijících v Praze určuje Prahu jako jeden z nejvýznamnějších regionů republiky.

Statutárním městem je stanovena zákonem ČNR, jež hovoří o hlavním městě ČR.¹ Zastupitelstvo hlavního města Prahy, rada a magistrát hlavního města Prahy jsou instituce řídící hlavní město.² Hlavní město sestává z 57 nezávislých a různorodých městských částí se svými volenými samosprávnými celky. Tyto se seskupují do 22 správních komplexů, vzniklých roku 2001. Nová pluralistická demokratická samospráva přiměla k proměně jak legislativu, tak změnila i celou organizační strukturu Magistrátu hlavního města Prahy. Změny byly podníceny novými potřebami a mimo jiné i náročností funkce vlastního úřadu.³

Praha, ležící téměř v centru Evropského kontinentu a jak již bylo zmíněno je nazývána srdcem Evropy má bezmála stejně daleko ke třem mořím, měřeno vzduchem. K Baltskému 365 km, Severnímu 495 km a Jaderskému 490 km.⁴ Dlouhodobý územní růst a nenásilný dějinný rozvoj zformoval Prahu do současné rozlohy. Počátkem bylo založení Pražského hradu v druhé polovině 9. století našeho letopočtu, pod jehož obranou vyrůstaly samostatná sídla v podhradí, jež se dále rozvíjela a rozpínala až do vlastních měst pražských, například Staré město od nepaměti zvané „Hlavou“ (caput regni), tedy hlavním městem Českého království již před rokem 1280. Malá strana, Nové město a Hradčany nezůstaly pozadu. Dějinně zásadním se stal rok 1784 ve kterém se města pražská doposud samostatná,

¹ Zákon č. 418/1990 Sb. *Zákon České národní rady o hlavním městě Praze* Platnost od 15.10.1990 Zrušeno k 12.11.2000 (131/2000 Sb.) [online]. [cit. 06.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-418>

² Regionální rozvoj hl. města Prahy [online]. [cit. 06.02.2021] Dostupné z: www.regionálnírozvoj.cz/index.php/praha.html

³ Institut městské informatiky hl. města Prahy: Hlavní město /Praha v prvních letech obnovené samosprávy.

⁴ Regionální rozvoj hl. města Prahy [online]. [cit. 06.02.2021] Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/praha.html>

spojila v jedno město, zvané Praha. Následující milníky v letech 1850, 1883, 1884 a 1901 připojily ku Praze další městské celky a to Josefov, Vyšehrad, Holešovice – Bubny a nakonec i Libeň.⁵

Roku 1.1.1922, přesně 6.února vznikla takzvaná Velká Praha, přidružující k dosavadním osmi pražským čtvrtím dalších 39 okolních obcí. Ani tento rok nebyl co do územního růstu Prahy konečný. V šedesátých letech byly přičleněny další tři obce a dvě katastrální území. Rozlohu Prahy dále zvětšilo území dalších 21 obcí Středočeského kraje roku 1968, ještě rok 1970 upravil rozlohu Prahy úpravami jejích hranic, zejména v okolí pražského letiště, tehdy Praha – Ruzyně. Zatím poslední expanzní krok byl učiněn roku 1974 vkomponováním posledních třiceti vsí Středočeského kraje do územního katastru města Prahy. Od poloviny sedmnáctého století se vzrůstající počet obyvatel zastavil až roku 1992, kdy sčítání lidu ukázalo nejvyšší počet obyvatel.⁶

Za dobu pravidelných desetiletých sčítání lidu, tedy krom doby druhé světové války, se od počátečního sčítání lidu roku 1869 do roku 1991(kdy byl napočítán nejvyšší počet obyvatel Prahy) počet obyvatel zvýšil 4,5 krát. Od roku 1991 počty obyvatel Prahy klesají. Do roku 2001 byl zaznamenán historicky první pokles počtu občanů na úroveň dokonce nižší než roku 1980. Od roku 1993 z počtu 1 217 897 obyvatel dochází k soustavnému zmenšování počtu osob až do roku 2002.

Od roku 2006 zaznamenáváme pomalý mírný přirozený přírůstek obyvatel Prahy, a to díky necelým 5% živě narozených dětí navíc a současně poklesu mortality o téměř dalších 5%. Přirozenou místní migrací se poprvé po 26 letech zvýšil počet osob o 256.⁷

V období od konce 18. století do počátku 21. století vzrostl počet obyvatel Prahy osmkrát. V historii Prahy hovoříme nejen o rozmachu územní rozlohy, nýbrž i o markantním vzrůstu počtu obyvatel. Při sčítání roku 1961 počet obyvatel překročil jeden milion. Zvyšující se počet obyvatel nezpůsobovalo jen rozšiřování územního celku připojováním obcí a územních samospráv, nýbrž významným dílem přispíval i skutečný demografický vývoj.

Praha jako taková nezaznamenávala úbytek obyvatel ani v dobách, kdy celorepubliková bilance živě narozených a zesnulých nebyla utěšena. Především díky vyššímu výskytu starších obyvatel, přirozené mortality a masivní migrace nedocházelo ke

⁵ BRONCOVÁ, D. Kniha o Praze 7. Praha: MILPO, 1998. 191 s. ISBN:80-86098-10-9

⁶ BRONCOVÁ, D. Kniha o Praze 7. Praha: MILPO, 1998. 191 s. ISBN:80-86098-10-9

⁷ ČSÚ: Charakteristika hl. m. Prahy. [online]. [cit. 06.02.2021] Dostupné z: http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/charakteristika_hl_m_prahy

snížení obyvatel Prahy. Sumární roční snížení počtu obyvatel Praha zaznamenala poprvé roku 1994.⁸ Od tohoto roku zaznamenáváme pokles obyvatel každým rokem. Tento jev prezentuje mimo nepříznivý celorepublikový populační stav také nový moderní trend odlivu pražanů do okolních menších měst a obcí.

1.1 Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů Prahy

V současnosti není cílem žít v Praze, nýbrž zde jen pracovat, ale vlastní bydlení mít mimo hlavní město, v jeho nejbližším okolí. Stav populace zaznamenal nižší pokles roku 2002, kdy se do počtu obyvatel Prahy poprvé započítali i cizinci dlouhodobě žijící v hlavním městě. Demografická statistika dále hovoří o mírném zvyšování průměrného věku obyvatel Prahy, kdy se ukázalo, že Praha dosahuje nejvyššího průměrného věku ze všech krajů republiky. Spolu s průměrným věkem se Praha chlubí i nejdelší střední délkou života obyvatel. Jako příklad lze uvést léta 1999-2000, kdy se ženy v Praze dožívaly průměrně 79 let a muži až 73,3 roku, přičemž celorepublikově hovoříme o 78,2 roku u žen a 71,5 roku u mužů. Nemalý podíl na tomto stavu má prvořadě dosažitelnost zdravotnictví, kvalitnější životospráva i přes ne nejlepší životní prostředí. Kojenecká úmrtnost v období 1996-2000 3,8 promile, tedy nejnižší.

Tabulka č. 1 Obyvatelstvo hl. m. Prahy

	2015	2016	2017	2018	2019
Počet obyvatel celkem (k 31. 12.)	1 267 449	1 280 508	1 294 513	1 308 632	1 324 277
muži	614 669	621 565	629 550	638 009	647 286
ženy	652 780	658 943	664 963	670 623	676 991

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/xa/obyvatelstvo-xa>

Praha a její nejbližší okolí v této chvíli prochází výraznými proměnami, jejichž příčinou je migrace z Prahy do jejího nejbližšího okolí, potažmo do celého Středočeského kraje. Počty obyvatel se přelévají dle síly migrace. Na rozdíl od let 1991-2001, kdy docházelo ke snížení počtu obyvatel, opačný trend sledujeme v letech 2000-2019, kdy populace vzrostla o celých 12,12%. Tak jak probíhá přesun obyvatel do okolí Prahy, tak v jejím okolí vzrůstají i počty obyvatel, kdy ve funkčním zázemí mimo Prahu ve zmiňovaných

⁸ Institut městské informatiky hl. města Prahy: Hlavní město /Praha v prvních letech obnovené samosprávy. s. 17.

obdobích zaznamenáváme mezi sčítáními nárůst o 7%, v době od roku 2000 dokonce až o 36%.⁹

S ohledem na zeměpisné umístění, význačnost a funkci hlavního města vznikla široká síť dopravních cest. Nejvíce užívané dopravní cesty jsou z nejbližšího okolí a Středočeského kraje do Prahy za prací, kulturním vyžitím, či pořízením nákupů. Obráceně z Prahy do blízkých oblastí vedou cesty za krátkodobou, či dlouhodobou rekreací, a návraty z práce domů. Současně Praha vytváří dopravní uzel, jenž zprostředkovává přepravu do celé republiky a nejen do ní.¹⁰

Právě tento dopravní uzel využívají obyvatelé Prahy nejvíce k cestám kamkoli. Praha zastává funkci nejen dopravního cíle, ale také dopravní křižovatky, již využívá primárně mezinárodní doprava jako tranzitní místo přes Evropský kontinent do všech směrů. Tohoto uskupení dopravy užívají zhusta i návštěvníci a dopravci k přesunům do jednotlivých koutů celé republiky.

Hlavní město, s hlavní přepravní křižovatkou je užíváno stejně tak i k dopravě nákladů, tedy tvoří i středobod silnic a dálnic. Již bývalý režim budoval první dálnici D1 tvořící spojnici mezi Prahou, Brnem a Bratislavou. Další dálniční spojnice na sebe nedaly dlouho čekat a v současnosti je budována dálnice D5 propojující Prahu s Norimberkem, dále dálnice D8 z Prahy do Drážďan a Berlína a další se nachází ve stavu plánování. S dálnicemi, představujícími pouhých 11 km přes Prahu se propojují rychlostní cesty v délce celých 76 km. Pokud sečteme délku všech komunikací na území hlavního města, dojdeme k neuvěřitelnému číslu 3 400 km. V této změti silnic a cest však přes jejich celkovou délku absentují objízdné trasy okolo Prahy, nevíce však vnitřního města. Současné plánované dva okruhy jsou realizovány prozatím pouze v segmentech z celkového plánu.

Jak již bylo zmíněno, dopravní uzel města Prahy netkví pouze v silniční obsluze, nýbrž je i důležitou mezinárodní železniční křižovatkou. Rozvoj železnic na mezinárodní výši je novým trendem uváděným do praxe, jak dokazují počátky např. Eurocity. Ve stavu příprav se v současnosti nachází rekonstrukce zásadních tratí pro provozování expresních vlakových souprav, jež zajistí vysoké pohodlí při dalekých cestách mezi státy.

Nelze opomenout vedle silniční a železniční dopravy také dopravu lodní, jež vzkvétá díky průtoku Vltavy Prahou. Výletní lodě v úseku Zbraslav – Sedlec v celkové délce 30,5

⁹ Obyvatelstvo v Praze 1919-2019 [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xa/dalsi_casove_rady_obyvatelstvo

¹⁰ Institut městské informatiky hl. města Prahy: Hlavní město /Praha v prvních letech obnovené samosprávy

km jsou hojně využívány především v teplých měsících roku. Nákladní doprava využívá celkem tři přístaviště v teritoriu Prahy, zbývajících jedenáct je užíváno dopravou výletní.

Leteckou osobní i nákladní dopravu zajišťuje v Praze Letiště Václava Havla v části Praha-Ruzyně. Čtyřicet čtyři leteckých společností přepraví více než 6 milionů osob za jeden rok, a to do téměř sedmdesáti míst světa.¹¹

Městská hromadná doprava v hlavním městě tvoří páteř dopravy a přepravy osob napříč Prahou. Na první místo městské hromadné dopravy Prahy řadíme systém metra o délce 65,3 km¹², hned po něm následuje tramvajová doprava v celkové délce 142,7 km tratí.¹³ Za jeden rok MHD najezdí více než 150 milionů kilometrů a využije ji zhruba jedna miliarda osob.¹⁴ Systém Pražské integrované dopravy napomohl zjednodušení přepravy a zajistil vyšší atraktivitu MHD. Dnešní hromadná doprava města Prahy přepravuje cestující až do 35 km vzdálených míst. Dochází tím k dopravnímu obslužení cca 240 obcí v nejbližším okolí Prahy.

Tabulka č. 2 Vybrané údaje o dopravě v hl. m. Praze

	2017	2018	2019
Délka silnic a dálnic (km)	84	84	84
Motorová vozidla (Osobní automobily včetně dodávkových)	881 618	919 835	946 244
Železniční doprava	236	245	244
Vodní doprava	32	32	32

Zdroj: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

Praha vytváří stabilně kolem čtvrtiny celostátního hrubého domácího produktu (HDP). Oproti roku 2017 byla v Praze hodnota HDP v roce 2018 o 7 % vyšší. V roce 2018 byl HDP na obyvatele 1 056 761 Kč. To je 2,1 krát více než hodnota za ČR. Vyšší úroveň tvorby HDP je pro metropole typická. Je to ovlivněno celou řadou faktorů. V Praze pracuje velká část mimopražských obyvatel, kteří zde vytváří přidanou hodnotu, dále je to lokalizací a registrací sídel ekonomických subjektů ve městě, lokalizací zahraničních poboček nadnárodních firem, koncentrací centrálních orgánů veřejného i privátního sektoru. Podle

¹¹ Letecké společnosti na letišti Praha [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.pragueairport.co.uk/cs/letecke-spolecnosti-na-letisti-praha/>

¹² Metro [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.praha.eu/jnp/cz/doprava/mhd/metro/index.html>

¹³ Tramvaje [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://pid.cz/tramvaje/>

¹⁴ Institut městské informatiky hl. města Prahy: Hlavní město /Praha v prvních letech obnovené samosprávy.

ukazatele čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD), tedy hodnoty, kterou má domácnost k dispozici pro úspory nebo spotřebu, však Praha převyšuje republikový průměr mnohem méně (má o 32 % vyšší hodnotu ČDDD na obyvatele než je v ČR celkem). Praha je ekonomikou orientovanou na služby. Služby vytváří v Praze již od roku 2000 víc než 80 % přidané hodnoty. V roce 2018 to bylo dokonce 84 % (v ČR to bylo 62 %). Také zaměstnané osoby ve valné většině pracují ve službách (83 % zaměstnaných v Praze v roce 2019).¹⁵

Pražská ekonomika v posledních pěti letech zrychluje, což je nejvíce vidět na změnách odvětví podnikajících v Praze.¹⁶ Výrobní sektor ustupuje na úkor obslužného sektoru. Obslužný sektor prezentuje v dnešní době víc jak 80% přidané hodnoty, například roku 2018 celkem 83,6%. Stejně dobré výsledky přináší zaměstnanost v Praze, kdy tato činí cca 80% všech zaměstnaných, jako příklad rok 2018 tehdy zaměstnanost činila 80,4%. Naopak výrobní sektor zde stagnuje a výsledky přidané hodnoty jsou zřetelně nižší, než je celorepublikový průměr.

Restrukturalizace průmyslu v Praze nese i negativní dopad spočívající v problému s obrovskými prázdnými výrobními halami, a jejich přestavbě. Rozsáhlé nevyužité plochy vlastní také České dráhy, přičemž takové plochy se nově využívají jen velmi zřídka. Jako příklad lze uvést centrum Smíchova (polyfunkční centrum dříve výrobní tramvaj) nebo Vysočany (hokejová hala). Využití tyto komplexy našly především díky návaznosti na stanice metra. Přestože je výroba v Praze omezoována, zůstává zde zásadní výroba v oboru strojírenství (těžkého i lehkého), chemické závody (barvy, léky nebo pneumatiky), elektrotechnika, polygrafie a film, či potravinářský průmysl, do něhož zahrneme i několik pivovarů. Bývalé prostory stavebních firem jsou dnes využívány jako prostory drobné výroby a prodeje. Přes neustálý slabý pokles počtu průmyslových společností tržby z tohoto oboru vzrůstají.¹⁷

Tabulka č. 3 Základní údaje o průmyslu v hl. m. Praze

	2017	2018	2019
Průměrný počet podnikatelských subjektů	225	229	224

¹⁵ Statistická ročenka hl. m. Prahy 2020. [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

¹⁶ Regionální rozvoj hl. města Prahy [online]. [cit. 06.02.2021] Dostupné z: www.regionálnírozvoj.cz/index.php/praha.html

¹⁷ Statistická ročenka hl. m. Prahy 2020. [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v běžných cenách (mil. Kč)	321 310	319 219	336 159
Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyzické osoby)	80 259	81 252	80 906
Průměrná hrubá měsíční mzda na zaměstnance (Kč)	38 276	40 767	42 998

Zdroj: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

Pražské školy. Pražská školská zařízení, zejména vysoké školy, slouží nejen obyvatelům Prahy, ale i lidem z ostatních krajů ČR. Počty žáků na různých stupních škol jsou ovlivněny předchozím demografickým vývojem. V Praze je největší počet gymnázií i středních odborných škol ze všech krajů. Pražské střední školy představovaly ve školním roce 2019/20 14 % ze všech těchto škol v ČR (185 středních škol (bez konzervatoří, se školami MV a MO)). Studovalo na nich 62,4 tis. žáků v denním studiu. Zcela mimořádné je postavení Prahy ve vysokém školství. Pražských vysokých škol bylo 29, studovalo zde přes 112,2 tisíc studentů všech typů studia, což je 39 % všech vysokoškolských studentů v ČR.¹⁸

Také zdravotnická zařízení jsou na území hlavního města koncentrována. Jde hlavně o specializovaná a často i výzkumná pracoviště, která ovšem slouží pacientům z celé republiky. Je zde stabilně zaměstnána pětina všech lékařů, kteří pracují v celé ČR. V Praze bylo v roce 2019 celkem 27 nemocnic s téměř 9,8 tisíci lůžek. Relativní ukazatele ze zdravotnictví v přepočtu na 1 000 obyvatel jsou v Praze trvale nejvyšší ze všech krajů.¹⁹

Hlavní město je nejlidnatějším městem státu a zaujímá nepřehlédnutelný post i v rámci Evropy. Na poli kultury znamená mnoho. Celých třináct procent všech galerií v ČR je umístěno v Praze, stejně tak i 28% všech divadel ČR se nachází v hlavním městě.

Jak již bylo zmíněno zeměpisná poloha Prahy a dlouholetý dějinný rozvoj jí staví na speciální post v rámci celé EU. Největší posun Praha prožila po roce 1990, kdy blesková přeměna proběhla v mnoha společenskoekonomických sférách. Prestiž se zreformovala a

¹⁸ Statistická ročenka hl. m. Prahy 2020. [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

¹⁹ Statistická ročenka hl. m. Prahy 2020. [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

Praha začala být velice zajímavou pro investory, zhusta zahraniční. Zahraniční investoři sídlo v hlavním městě užívají jako měřítko prestiže.²⁰

Evropská i celosvětová komunikační síť zaznamenala kvalitnější napojení, stabilizoval a rozšířil se trh práce, a přibyla nadprůměrně kvalifikovaná pracovní síla. Hodnotné zázemí výzkumných, vědeckých i vzdělávacích ústavů je zárukou. Každá mince má dvě strany. V tomto případě rubem mince je zvyšující se kriminalita, poněkud nevyhovující životní prostředí, dopravní přetížení a vysoké životní náklady obyvatel nezaostávají.

1.2 Administrativní a územní členění Prahy

Přestože má Praha v některých ohledech prim, v jiných je rovnocenným partnerem ostatním oblastem státu.

Česká republika má celkem 14 územních celků, z nichž jedním je sama Praha.²¹ V podobném postavení jako Praha se nachází dalších sedm významných měst, tedy jsou to statutární města, dělená na samosprávné části a řízená městskými zastupitelstvy v čele s primátory. Z těchto všech je Praha nejrozlehlejší, milionové město, centrum státu, ekonomiky, kultury, společnosti administrativní politiky a významově přesahuje i hranice vlastního státu.²²

Dne 01.01.2000 vstoupila v platnost nová statistická Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS, dle níž jsou si všechny územně správní celky naprosto rovny.²³ Statistický úřad Evropských společenství (Eurostat) v kooperaci s dalšími orgány Eu pro potřeby jednotné struktury územních jednotek tuto klasifikaci zavedl pro potřebu sjednocení hodnotících parametrů a porovnatelnosti územních celků. Zkratka NUTS je odvozována z Francouzského – La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques, dle rozsáhlosti územního celku je dále značena arabskou číslicí. Značení od NUTS 1 (nejrozsáhlejší územní celek - stát) až po NUTS 4 (rozsáhlostí cca jako okres v ČR). Praha se řadí mezi tři kraje řazené na úroveň NUTS 2 a NUTS 3 (podobně jako Středočeský a

²⁰ Hlavní město Praha [online]. [cit. 08.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/kraj>

²¹ Institut městské informatiky hl. města Prahy: Hlavní město /Praha v prvních letech obnovené samosprávy. 1997.

²² ŠEMORA, V. Dozor a kontrola nad samostatnou a přenesenou působností svěřenou orgánům obcí, krajů a hlavního města Prahy, Praha: Nakladatelství Linde Praha a. s., 2007.

²³ Stastická ročenka hl. m. Prahy 2020. [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

Moravskoslezský kraj), zbylé kraje jsou značeny NUTS 3 a pro účely NUTS 2 jsou spojovány do rozsáhlejších celků.²⁴

NUTS hodnotí regiony prvořadě podle počtu obyvatel, což vysvětluje zařazení dvou krajů a Prahy do stejné úrovně NUTS.²⁵

Poněkud nejednoduché je následné statisticko územní členění Prahy. Veškeré kraje republiky jsou územně přiděleny do NUTS 4 dle okresů, což pro Prahu neplatí.²⁶ Okresy v zemi jsou vzniklé dle tradic, rozlohově stálé a tudíž srovnatelné části. Roku 2000, kdy začalo platit hodnocení CZ-NUTS Praha sestávala z 57 samosprávných částí seskupených v 15 správních obvodech. Tedy statistika NUTS označila těchto patnáct obvodů jako jednotky NUTS 4.

Pouze dva správní obvody Prahy a to Praha 1 a Praha 7 (počítáno dle sumy obyvatel k 31.12.2003) jsou menší než nejmenší, Jesenický okres s 42 210 obyvateli. Srovnatelnost byla tedy v zásadě možná, a statistické údaje, které je v mnoha oblastech nutno vztahovat pouze k určité velikostní kategorii dané jednotky, bylo možno uvádět i za těchto 15 správních obvodů. Stávající členění však bylo necelý rok po zavedení systému NUTS měněno, Praha byla rozčleněna na 22 správních obvodů.²⁷ V tomto okamžiku již polovinu těchto obvodů nebylo možno zařadit do NUTS. Příliš malý počet obyvatel nebylo možno zařadit do systému.

Za účelem statistiky pomoci NUTS jsou některé územní celky evidovány v dřívějším členění na 15 správních obvodů. Nastává zde mimo jiné další potíže, a to fakt, že starší data jsou uváděna v prvotním dělení Prahy na celkem deset správních celků, tedy k získání přinejmenším minimální informační jednotnosti s porovnatelnými ukazateli na delší časové ose členění Prahy zdaleka není ukončeno a vyřešeno.

Nakonec lze říci o výjimečném postavení Prahy mezi ostatními městy republiky, tedy odlišnost územního dělení je taktéž specifická. Praha je nejen město, ale i kraj, zaznamenává 57 městských částí a územně je dělena na 22 obvodů. Od roku 1960 – shodně s vymezením okresů a podobně jako po zrušení okresních úřadů i zde na této úrovni funguje řada článků

²⁴ KOUDELKA, Z. Samospráva. Linde Praha a.s., 2007, ISBN 978-80-7201-655-5.

²⁵ EXNER, J. Obce, města, městské části- O místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech. Nakladatelství Libri, Praha 2004. ISBN 80-7277- 289-9

²⁶ Statistická ročenka hl. m. Prahy 2020. [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

²⁷ EXNER, J. Obce, města, městské části- O místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech. Nakladatelství Libri, Praha 2004, ISBN 80-7277- 289-9

řízení z jiných než administrativně správních oblastí.²⁸ Díky třicetiletému trvání má členění podstatnou výhodu, že je možné značnou část statistických dat uvádět právě v delší časové řadě.

Závažné metodické úpravy jsou překážkou v dlouhodobých ekonomických statistikách. Celkově je obecně v Praze v ekonomické oblasti publikování údajů v podrobnějším územním třídění problematické, protože Praha tvoří jednotný celek.

²⁸ Statistická ročenka hl. m. Prahy 2020. [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

2. Řízení hlavního města Prahy

Charakter organizace veřejného sektoru je veřejnosprávní.²⁹ To dává těmto subjektům právní subjektivitu, umožňuje jim být subjektem práva. Tyto organizace jsou zřizovány státem, příp. nižší úrovní regionální (místní) správy, odkud také čerpají finance.³⁰ Úkolem těchto organizací je svoji činnost plně podřídit veřejnému zájmu.

Tyto organizace mají tedy jiný vztah k právu, než subjekty v soukromém sektoru. V soukromém sektoru subjekty nemají žádná omezení, mohou konat vše, co je ze zákona povoleno. Naproti tomu ve veřejné správě je možné konat pouze v souladu s tím, co jim bylo výslovně zákonem svěřeno. Z toho vyplývá, že ve veřejné správě není příliš místa pro osobní iniciativu a kreativitu. Dalším rozdílem oproti soukromému sektoru je fakt, že ve veřejné správě je možné subjekty řídit a při splnění úkolů postupovat autoritativně, díky právním aktům, které může vydat.³¹ Přitom ale musí stále dodržovat legislativu vyšší právní síly. Může vydávat obecně závazné vyhlášky, avšak pouze v případě, že k tomuto úkonu má stanovenou pravomoc. S tím souvisí otázka, kdo a jakým způsobem může vydat prvoinstanční omezení, která ovlivňují podřízené subjekty veřejné správy. Je zde patrný vliv politické reprezentace, která má zásadní vliv v mnoha oblastech.

Strategii veřejného sektoru ovlivňuje politický vliv. V hlavních strategických otázkách se projevuje odlišný pohled a priority dřívější a nynější politické reprezentace.³² Také je třeba vzít v úvahu mnohdy rozdílné názory politiků a dalších zainteresovaných stran. Zde je třeba zdůraznit cíl politiky, která by měla vést k uspokojení potřeb všech skupin nebo i jednotlivců, pro které byla tato opatření vydána. To se dá prakticky jen stěží splnit, protože dalších požadavky zainteresovaných stran jsou nejen rozdílné, ale mnohdy protichůdné. Svoji úlohu hrají také hromadné sdělovací prostředky. Jejich časté zkreslování a nepřesný výklad politických rozhodnutí často působí negativně. Také je třeba zmínit krátkodobá rozhodování, která jsou často konána pod tlakem, který vzniká díky pravidelným volbám. Všechny tyto faktory mohou ovlivnit nejen množství zdrojů, rozdělených do jednotlivých úseků veřejné správy, ale mohou ovlivnit strategické řízení jako celek.

²⁹ Zákon č. 129/2000 Sb. Zákon o krajích (krajské zřízení) Platnost od 15.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

³⁰ Právní subjektivita. Businesscenter.cz [online]. © 1998 - 2021 [cit. 10.02.2021]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p724-pravni-subjektivita.aspx>

³¹ KAFKA, Miloslav, Petr KOLÁŘ, Karel LACINA, Pavel MATES, Marek STARÝ a Karel SVOBODA. Vzorový program pro vzdělávání tajemníků obcí s rozšířenou působností. 2006

³² BOVAIRD, A a Elke LÖFFLER. Public management and governance. s. 75. ISBN 9780415430425.

Jak již bylo zmíněno, cílem veřejné správy je uspokojování potřeb, v souladu s veřejným zájmem. Protože není možné tento pojem přesně definovat, mohou s jeho interpretací nastat další potíže. Někdy je veřejný zájem definován jako druh zájmu, který nemá individuální charakter.³³ Při pohledu zvenčí se může veřejný zájem jevit jako snaha o zvyšování rovnosti ve společnosti, která má však za následek snížení efektivnosti.³⁴ Také je potřeba zmínit veřejné statky, které jsou pro společnost nepostradatelné a nevykazují rivalitu, příp. takové statky, které tyto znaky nemají (nebo jen částečně), ale přesto jsou poskytovány veřejně – např. vzdělávání, nebo zdravotnictví. Tyto příklady vypovídají o tom, že ve veřejné správě jde o jiné cíle než v soukromém sektoru, kde je prioritou zisk. Tato skutečnost, že ve veřejném sektoru není tvorba zisku hlavním úsilím, se ve veřejném sektoru odráží na kvalifikovanosti rozhodovatelů a kvalitě řízení. V obou případech jsou kladeny zvýšené nároky.

Magistrát je výkonný orgán statutárního města a hlavního města Prahy, který plní úkoly nejen na základě samostatné, ale i přenesené působnosti.³⁵

Podle zákona č. 131/2000 Sb. je postavení magistrátu hlavního města Prahy následující:³⁶

1) Magistrát hlavního města Prahy (dále jen "Magistrát") tvoří ředitel Magistrátu a další zaměstnanci hlavního města Prahy zařazení do tohoto orgánu. V čele Magistrátu je ředitel Magistrátu (v současné době tuto funkci vykonává Zdeněk Hřib), který je nadřizený všem zaměstnancům hlavního města Prahy do Magistrátu zařazeným.

2) Magistrát v samostatné působnosti hlavního města Prahy plní úkoly uložené zastupitelstvem hlavního města Prahy nebo radou hlavního města Prahy.

3) Magistrát vykonává přenesenou působnost hlavního města Prahy, není-li tímto nebo zvláštním zákonem svěřena jiným orgánům hlavního města Prahy.³⁷ Magistrát:

a) přezkoumává rozhodnutí vydaná orgány městských částí ve správním řízení, pokud není zákonem tato působnost svěřena zvláštnímu orgánu nebo zvláštní zákon nestanoví jinak,

³³ ERNEKER, Jaroslav, Marie KRYBUSOVÁ a Lubomír PÁNA. Systémové aspekty veřejné správy. s. 18. ISBN 9788086708980.

³⁴ STIGLITZ, Joseph E. Ekonomie veřejného sektoru. Vyd. 1. Praha: Grada, 1997, 661 s. ISBN 8071694541.

³⁵ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení) Platnost od 15.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

³⁶ Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

³⁷ EXNER, J. Obce, města, městské části- O místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech. Nakladatelství Libri, Praha 2004, ISBN 80-7277- 289-9

b) řídí výkon přenesené působnosti orgány městských částí; k tomu organizuje a provádí kontroly na vybraných úsecích přenesené působnosti úřadů městských částí, vyhodnocuje jejich výsledky a k nápravě nedostatků přijímá potřebná opatření,

c) zabezpečuje koordinaci výstavby a provozu informačního systému Magistrátu a úřadů městských částí kompatibilního s informačními systémy veřejné správy,

d) podílí se na odborné přípravě zaměstnanců zařazených do Magistrátu a úřadů městských částí pro vykonání zkoušky zvláštní odborné způsobilosti,

e) kontroluje dodržování usnesení vlády v činnosti úřadů městských částí v přenesené působnosti a poskytuje jim odbornou pomoc,

f) vykonává další působnosti svěřené mu zákonem.

4) Organizační struktura Magistrátu je stanovena organizačním řádem, ve kterém jsou uvedeny také přesné názvy organizačních jednotek a označení funkcí vedoucích pracovníků. Základními organizačními jednotky jsou odbory, rozdělené na menší části-oddělení. Odbory jsou zároveň součástí vyšších organizačních jednotek, v rámci čehož vykonávají a zabezpečují svěřené činnosti. Zvláštní organizační jednotky tvoří sekretariáty členů rady hlavního města Prahy.³⁸

5) Ředitel Magistrátu

a) plní úkoly uložené mu zastupitelstvem hlavního města Prahy, radou hlavního města Prahy nebo primátorem hlavního města Prahy,

b) stanoví podle zvláštních právních předpisů platy všem zaměstnancům hlavního města Prahy zařazeným do Magistrátu,

c) jmenuje po projednání v radě hlavního města Prahy své zástupce,

d) vydává svým nařízením zejména pracovní řád, spisový řád a skartační řád Magistrátu,

e) plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům hlavního města Prahy zařazeným do Magistrátu,

f) zúčastňuje se zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy a rady hlavního města Prahy s hlasem poradním.

6) Ředitel Magistrátu je oprávněn podat starostovi městské části návrh na odvolání tajemníka úřadu městské části, jestliže nebude ve stanoveném termínu a rozsahu zjednána náprava na základě přijatého opatření podle odstavce 3 písm. b). Takový návrh se považuje za předchozí souhlas ředitele Magistrátu podle § 97 odst. 2.

³⁸ Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

7) Za plnění úkolů uložených Magistrátu v oblasti samostatné a přenesené působnosti hlavního města Prahy je ředitel Magistrátu odpovědný primátorovi hlavního města Prahy.³⁹

8) Ředitel Magistrátu nesmí vykonávat funkce v politických stranách a v politických hnutích. Jeho funkce je neslučitelná s funkcí poslance a senátora a s funkcí člena zastupitelstva hlavního města Prahy a zastupitelstva městské části.⁴⁰

Mezi úkoly, které Magistrát plní, patří tyto úkoly:

- Zabezpečuje vznik a provoz informačního systému Magistrátu a dalších úřadů městských částí, které jsou kompatibilní s informačními systémy správních úřadů,
- Ukládá sankce na základě zákona o hlavním městě Praze,
- Přispívá k odborné přípravě zaměstnanců Magistrátu a úřadů městských částí, kteří musí vykonat zkoušku zvláštní odborné způsobilosti,
- Prověřuje rozhodnutí, která ve správním řízení vydaly orgány městských částí, pokud je jim tato činnost svěřena na základě zákona; v ostatních případech může být pro tuto činnost vytvořen zvláštní orgán.
- Je odpovědný za dodržování usnesení vlády při činnosti úřadů městských částí v přenesené působnosti a případně jim poskytuje odbornou pomoc,
- Řídí výkon přenesené působnosti orgány městských částí - na vybraných úsecích přenesené působnosti úřadů městských částí organizuje a provádí kontroly, které následně vyhodnocuje. Tyto výsledky jsou pak použity při nápravě nedostatků,
- Vykonává další působnosti, které vycházejí ze zákona.⁴¹

³⁹ Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁴⁰ EXNER, J. Obce, města, městské části- O místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech. Nakladatelství Libri, Praha 2004, ISBN 80-7277- 289-9

⁴¹ EXNER, J.: Obce, města, městské části- O místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městech. Nakladatelství Libri, Praha 2004. ISBN 80-7277- 289-9

3. Rozbor řízení hlavního města Prahy

Hlavní město je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, v právních vztazích vystupuje svým jménem a za tyto vztahy má odpovědnost.⁴² Paragraf 1 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze definuje Prahu jako hlavní město ČR, jako kraj i jako obec, to vše zároveň. Každé statutární město, tedy i Praha, může být rozčleněno na části nebo obvody, disponující vlastními samosprávnými orgány.⁴³ Správním orgánem Prahy je Zastupitelstvo hlavního města Prahy, dalšími orgány jsou Rada, primátor a Magistrát hlavního města Prahy

Takzvané malé radnice mají blíž k lidem a výsledky práce jsou lépe vidět. Zastupitelé znají dobře prostředí, v němž žijí lidé, které zastupují, takže jim mohou účinněji pomáhat, občanům.⁴⁴ Toto je jedním z hlavních důvodů existence malých radnic a to, že se Praha podle zákona o hlavním městě Praze dělí na městské části, je pro občany Prahy velmi přínosné. Městské části spravuje zastupitelstvo každé dané části a má i další orgány, kterými jsou Rada, starosta a úřad městské části.⁴⁵

Postavení a okruh jejich působnosti upravuje stejný zákon jako postavení a působnost hlavního města Praha, tedy zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, a dále toto upravují i zvláštní zákony a Statut hlavního města Prahy.

Statut hlavního města Prahy je vydáván formou obecně závazné vyhlášky a hlavní město Praha jeho prostřednictvím upravuje svoje vnitřní poměry.⁴⁶ Statut města si vydávají statutární města, která mají územní členění. Základní pilíře tohoto statutu jsou stanoveny v zákoně o obcích, přičemž jednou z nejdůležitějších částí je §130-146 a Praha má toto definováno v Zákoně o Praze. Statut určuje také vzájemnou součinnost všech orgánů hlavního města a městských částí, způsob projednávání rozpočtu a závěrečného účtu, finanční zdroje městských částí a stanovuje majetek svěřený městským částem a to, jakým způsobem a v jakém rozsahu kompetencí mohou městské části s tímto majetkem nakládat. Tento zákon stanovuje Statutu hlavního města Prahy základní pilíře, a to především počet

⁴² §1 a § 3 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁴³ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247- 2908-4. s. 94.

⁴⁴ RYŠAVÝ, Dan; ŠARADÍN, Pavel. Straníci, bezpartijní a nezávislí v české lokální politice. In: RYŠAVÝ, Dan; ŠARADÍN, Pavel. Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. 2011. s. 145.

⁴⁵ §1 §2 a §3 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁴⁶ BALÍK, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009. s. 22.

městských částí, jejich názvy a vymezení jejich území. Určuje městským částem výkony přenesené a samostatné působnosti v případech, které jsou nad rozsah Zákona o Praze.⁴⁷

Rozsah a výkon samostatné působnosti hlavního města a jeho částí stanovuje Zákon o Praze a ještě k tomu zvláštní zákon. Nejen hlavní město Praha, ale i jeho městské části mají samostatnou i přenesenou působnost.⁴⁸ Co se týká městských částí, přenesená působnost je stanovena i co se týká Statutu hlavního města Prahy. Paragrafy 59 a 68 Zákona o Praze uvádějí samostatnou působnost hlavního města Prahy, a vyjmenovávají pravomoci zastupitelstva hlavního města Prahy. Tyto pravomoci se týkají například uspokojování potřeb občanů městské části v různých oblastech, což může být bydlení, zdravotnictví, možnosti sportovního a kulturního vyžití.⁴⁹ Paragraf 18 stanovuje obecně osm bodů, která výslovně patří do samostatné působnosti městských částí. O co zejména jde, to je uvedeno v následujících odstavcích.

„a) schvalování strategie rozvoje městské části,

b) oprávnění městských částí zakládat, zřizovat a rušit právnické osoby a organizační složky potřebné pro jejich rozvoj a pro uspokojování potřeb občanů městských částí, a to pro odvoz a likvidaci tuhých komunálních odpadů, údržbu veřejné zeleně, sociální služby, kulturní činnost, sport, rekreaci a cestovní ruch, správu bytového fondu, základní školy, zařízení jim sloužící a předškolní zařízení, zřízení jednotky dobrovolných hasičů, jakož i úkoly vyplývající z funkce jejich zakladatele a zřizovatele,

c) rozhodování o vyhlášení místního referenda na území městské části,

d) navrhování změny katastrálních území uvnitř městské části,

e) poskytování věcných a peněžních darů fyzickým nebo právnickým osobám,

f) rozhodování o veřejných zakázkách, jejichž předmět plnění se vztahuje k území městské části,

g) schvalování rozpočtu městské části a hospodaření podle něj...“⁵⁰

Jde především o poskytování úvěrů, uzavírání smluv, poskytování půjček, o úkony související s nemovitým majetkem, například pronájem a převod nemovitostí, dále je to

⁴⁷ §17 Zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁴⁸ Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁴⁹ § 16 a § 18 Zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁵⁰ § 18 Zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

například zastavování movitých i nemovitých věcí.⁵¹ Pro Zastupitelstvo Prahy je velmi silným nástrojem pro to, aby bylo možné upravovat poměry mezi hlavním městem a jeho městskými částmi, protože jako každou obecně platnou vyhlášku je možné ho novelizovat, přičemž s jeho novelizací se mění i všechny další obecně platné vyhlášky hlavního města Prahy.⁵²

Jedině v případě, že to stanoví zákon, může hlavní město a jeho městské části vykonávat přenesenou působnost.⁵³ Pokud je městské části svěřen výkon této působnosti, je současně také správním obvodem.⁵⁴ U hlavního města platí totéž, tedy pokud je hlavnímu městu svěřen výkon státní správy, je současně správním obvodem.⁵⁵

3.1 Orgány hlavního města Prahy

Zastupitelstvo hlavního města Prahy má padesát pět až sedmdesát členů, přičemž počet těchto členů stanovuje každé Zastupitelstvo pro následující volební období, a to nejpozději osmdesát pět dnů před volbami. V případě, že se zastupitelé v této době nedomluví, je počet stanoven na padesát pět členů.⁵⁶ Kromě toho Zastupitelstvo určuje funkce, které budou uvolněny pro jeho členy, a také určuje výši odměn pro členy neuvolněné.⁵⁷ Hlavní město Praha může kromě toho vydávat obecně závazné vyhlášky, což patří do oblasti samostatné působnosti. Tyto vyhlášky se týkají zejména pořádku na veřejných prostranstvích, ochrany zeleně a regulaci pořádání a ukončování sportovních a kulturních akcí. Základní pravomocí pražského Zastupitelstva je volba a odvolání rady a jejích členů: primátora a jeho náměstků; zřizování a rušení výborů a volba členů, zřizování a rušení městské policie a je jedním z pěti subjektů v ČR, které mají zákonodárné právo.

⁵¹ § 18 Zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁵² Obecně závazná vyhláška č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy

⁵³ §59 odst. 5 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁵⁴ §4 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁵⁵ §2 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁵⁶ §48 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁵⁷ §59 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

Postavení orgánů hlavního města Prahy a jejich vymezení a působnost stanovuje zejména Hlava č. VIII Zákona o Praze.⁵⁸

Zastupitelstvo hlavního města Prahy má dominantní postavení, co se městských částí týká. Ačkoliv následující pravomoci musejí být projednané s městskými částmi, konečné slovo má vždy zastupitelstvo hlavního města Prahy. Jsou to především tyto pravomoci:

- Strategie rozvoje,
- schvalování rozpočtu a závěrečného účtu,
- schvalování programu rozvoje územního obvodu hlavního města Prahy, včetně dopravní obslužnosti
- schvalování koncepce rozvoje informačních systémů pro potřeby hlavního města Prahy a městských částí.⁵⁹

V přenesené působnosti platí tento vztah mezi městskými částmi a Magistrátem hlavního města Prahy. Magistrát je vlastně kontrolorem působnosti městských částí a v případě, že shledá nedostatky, má pravomoc přijmout opatření. Kontroluje také to, jak jsou dodržována usnesení vlády. Magistrát vykonává to, co mu uložilo zastupitelstvo nebo Rada hlavního města Prahy a ředitel Magistrátu je přímo odpovědný primátorovi hlavního města Prahy.⁶⁰

Rada hlavního města Prahy je výkonným orgánem města a je přímo odpovědná zastupitelstvu hlavního města Prahy. Může rozhodovat i samostatně, ale jen v případě, že určité pravomoci nejsou vyhrazené Zastupitelstvu, nebo pokud je nevyhradí Magistrátu, primátorovi, popřípadě dalším orgánům. Rada má jedenáct členů ze Zastupitelstva a je v ní primátor, odpovědný zastupitelstvu a jeho náměstek, popřípadě náměstci.⁶¹ K pravomocem Rady patří kupříkladu výkon moci podle stanovaného rozpočtu a zřizuje odbory Magistrátu a komise, které má pravomoc také zrušit. Také určuje počet zaměstnanců Magistrátu a rozhoduje o některých jednáních právního charakteru, například zastavení movitých věcí do výše pěti milionů korun či poskytování úvěrů do výše deseti milionů korun. K jejím dalším úkolům patří projednávání připomínek, které předložilo zastupitelstvo a městské části.⁶²

⁵⁸ §44 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁵⁹ §48 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁶⁰ §55 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁶¹ § 68-69 a §72 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁶² § 68 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

3.2 Orgány pražských městských částí

Zastupitelstvo městské části se skládá ze zastupitelů, přičemž počet zastupitelů se odvíjí od počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Jedná se o údaje aktuální vždy k 1. lednu roku, v němž se konají volby. Působnost a pravomoci orgánů městských částí obsahuje Hlava IX. Zákona o Praze. Přesný počet zastupitelů určuje Zastupitelstvo městské části, o kterou se jedná nejpozději osmdesát pět dnů před obecními volbami podle kritérií paragrafu 88, odst. 2. - Pokud se zastupitelstvo do dané lhůty nedomluví na počtu zastupitelů pro následující volební období, je stanovena dolní hranice členů v rámci velikostní kategorie.

Tabulka 4 - Stanovení počtu členů zastupitelstva městské části dle počtu obyvatel

a) do 500 obyvatel	5 až 9 členů,
b) nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů,
c) nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů,
d) nad 10 000 do 30 000 obyvatel	15 až 25 členů,
e) nad 30 000 do 70 000 obyvatel	25 až 35 členů,
f) nad 70 000 obyvatel	35 až 45 členů

Zdroj: § 88 odst.) zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Zastupitelstvo je schopné usnášet se pouze v případě, že nadpoloviční část všech členů souhlasí s rozhodnutím, což znamená, že k přijetí platného rozhodnutí nestačí pouze souhlas prosté většiny.⁶³ Zastupitelstvo městské části je základním a zákonodárným orgánem městské části, které vydává usnesení platná pro své vlastní území, nemůže ale vydávat obecně platné vyhlášky, což patří k pravomocem hlavního města.⁶⁴

Paragrafy 89, 100 a 104 Zákona o Praze obsahují převážnou většinu pravomocí, které má zastupitelstvo městské části, a tyto pravomoci jsou obsaženy i ve zvláštních zákonech. Hlavním právem zastupitelstva je zřizování orgánů a výborů. Dva z nich, kontrolní a finanční, je povinností je zřídit, další jsou zřízeny dobrovolně, podle potřeb městské části.⁶⁵

⁶³ § 90 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁶⁴ § 89 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁶⁵ § 100 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

Také zřizují funkci tajemníka úřadu, pokud je úřad zřízen a volí výkonné orgány. Rady, starosty, místostarosty, městské části, a v jeho pravomoci je nejen zřizovat, ale i odvolávat.⁶⁶

Zastupitelstvo má i další pravomoci, velmi významné, která je obsaženo v paragrafu 89, a je to právo vyhlášovat referendum na svém území, schvalovat rozpočet a závěrečný účet městské části, rozhodovat o spolupráci městské části s jinými částmi a samosprávnými celky a zároveň rozhoduje o formě spolupráce, je oprávněna vyjadřovat se k návrhu dokumentace týkající se územního plánu, návrhu rozpočtu hlavního města Prahy, ke strategii rozvoje hlavního města Prahy, a tato strategie se nesmí lišit od strategie rozvoje hlavního města, musí s ní být v souladu.⁶⁷

V případě, že v dané městské části je více než patnáct zastupitelů, je volena Rada městské části. Tato Rada je výkonným orgánem městské části a je volena u obcí s více než třemi tisíci obyvatel. Počet členů rady je závislý na počtu členů zastupitelstva a je dáno, že nesmí převýšit třetinu členů zastupitelstva, přičemž rozmezí se pohybuje mezi pěti a devíti radními. Rada se zabývá především hospodařením své městské části podle schváleného rozpočtu, zřizuje komise, projednává připomínky členů ze zastupitelstva, určuje počet zaměstnanců městské části, zřizuje a popřípadě ruší odbory na úřadě městské části a na návrh tajemníka⁶⁸ jmenuje a odvolává vedoucí těchto odborů.⁶⁹ Rada své pravomoci může předat starostovi městské části i úřadu městské části a plní úkoly, které zákon nevyhrazuje zastupitelstvu.⁷⁰

Postavení a činnosti naprosté většiny orgánů městské části, které jsou zmíněné v Zákoně o Praze, má stejné principy jako postavení, jednání a činnosti orgánů hlavního města Prahy. Je tomu tak v případech, kdy se jedná o radu městské části a jejích členů, o starostu⁷¹, o výbory zastupitelstva, o komise či úřad městské části.⁷²

Přestože má hlavní město Praha povinnost projednávat s městskými částmi návrhy právních předpisů před přijetím, konečné rozhodnutí záleží na něm, tato pravomoc je tedy

⁶⁶ § 104 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁶⁷ § 89 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁶⁸ § 94, § 95 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁶⁹ § 101 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁷⁰ § 94 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁷¹ § 87, § 94, § 97 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁷² § 100, § 103 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

ponechána pouze hlavnímu městu, což je největší obec v České republice. Městské části mají i v rámci komunálního systému menší pravomoc než obce, čehož dokladem je například to, že nemohou vydávat obecně závazné vyhlášky. To znamená, že městské části mají vůči hlavnímu městu podřízené postavení, jak už bylo několikrát zmíněno.

Na základě toho vzniká paradox, protože některé městské části mají počet obyvatel vyšší než krajská města, například Praha 4 a Praha 6 mají více než sto tisíc obyvatel jako například Liberec, z čehož se odvíjí jejich rozpočet, ale jejich pravomoci jsou podřízené buď schválením nebo alespoň konzultací s HMP. Kromě toho mají městské části omezenou lhůtu k projednávání návrhů, obvykle se tato lhůta pohybuje mezi patnácti a třiceti dny.⁷³

Nerovnost postavení mezi městskými částmi a krajskými městy je možno vysledovat přímo v Zákonu o Praze. Ten Zastupitelstvu hlavního města vyhrazuje možnost jednat o některých právních jednáních. Městské části mohou rozhodovat o určitých právních jednáních v paragrafu 89, odst. 2 jen tehdy, kdy jsou jim tato jednání svěřena v rámci statutu, popřípadě zákonem. Zastupitelstvo hlavního města Prahy může kupříkladu vydávat komunální dluhopisy, uskutečňovat peněžité i nepeněžité vklady do obchodních společností, prodávat nemovité věci, které mají ve svém vlastnictví.⁷⁴

V případě, že se městská část nestihne vyjádřit ve stanovené lhůtě k rozpočtu hlavního města, přičemž na to má patnáct až devatenáct dnů, je toto bráno jako tacitní přijetí návrhu bez připomínek. Význam slova tacitní je tiché, nevyřčené, skryté, což přesně definuje význam tohoto řešení. Návrh rozpočtu hlavního města je stanoven Magistrátem, a když ho projedná Rada, Magistrát ho předloží městským částem, přičemž k zahájení projednávání rozpočtu MČ je třeba, aby bylo nejprve zahájeno projednávání rozpočtu na úrovni hlavního města Prahy. Jak už bylo zmíněno, rozpočet a závěrečný účet schvaluje zastupitelstvo hlavního města.⁷⁵

Když rada hlavního města dá souhlas návrhu finančních vztahů mezi hlavním městem a jeho městskými částmi, městská část může projednat návrh svého vlastního rozpočtu, dříve to není možné. Městské části mají čtrnáct dnů na vyjádření, která je třeba projednat Radou, a pokud Rada nesouhlasí, začne se tímto návrhem zabývat Zastupitelstvo

⁷³ § 45 a § 46 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁷⁴ § 59 a § 89 zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁷⁵ § 5 a § 6 Obecně závazné vyhlášky č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy.

hlavního města Prahy. Rozpočty městských částí musejí obsahovat schválené finanční vztahy a nemohou být schvalovány dříve, než je schválený rozpočet hlavního města.⁷⁶

Městské části otázku rozpočtů a financování opakovaně kritizovaly, přičemž stěžejní problém je podle nich v tom, že příspěvek na jednoho obyvatele podle nich nedosahuje dostatečné výše a že není respektován neustále se zvyšující počet obyvatel v některých částech města.

To, že městské části nejsou obcemi, je dalším aspektem přinášejícím problémy, protože městské části nemají přímé napojení na příjmy plynoucí ze státního rozpočtu. Finance dostávají od města, protože obcí, která je napojena na státní rozpočet, je hlavní město Praha.

Problémem je také krytí výkonu přenesené působnosti, jelikož v některých městských částech je výše tohoto krytí pouhých šedesát procent a zbytek si městská část hradí z vlastních zdrojů, což jsou kupříkladu dotace hlavního města Prahy, přičemž tyto finance jsou určeny například na údržbu těchto městských částí. Mezi výkony související s přenesenou působností patří například vedení matrik, vydávání občanských průkazů či vydávání živnostenských listů. Toto je nejzásadnějším nedostatkem výkonu přenesené působnosti.⁷⁷

3.3 Volby do Zastupitelstva hlavního města Prahy a pražských městských částí

Volby se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním na základě poměrného zastoupení. Volební období zastupitelstev je čtyři roky a upravuje je, stejně jako volby do zastupitelstev obcí, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí.⁷⁸

Volební zákon 491/2001 Sb. Dává možnost rozdělit obce do několika obvodů, ale většina obcí tvoří jeden volební obvod, a to patrně proto, že velikost volebního obvodu má vliv na proporcionalitu voleb.⁷⁹ Každé zastupitelstvo je voleno ve volebním obvodu, a to je počet v něm rozdělovaných mandátů.

⁷⁶ § 5 a § 6 Obecně závazné vyhlášky č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy.

⁷⁷ Obecné informace o hospodaření. Webové stránky městské části Praha 5 [online]. [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://www.praha5.cz/ekonomika-mestske-casti/obecne-informace-o-hospodareni/>

⁷⁸ ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav; ČOPÍK, Jan. Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010. s. 59

⁷⁹ ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav; ČOPÍK, Jan. Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010. s. 59

Podle současného zákona je možné, aby zastupitelstvo rozdělilo obce do volebních obvodů do osmdesáti pěti dnů před volbami, a to podle tohoto klíče: u obcí do deseti tisíc obyvatel je nutné v obvodu volit minimálně pět zastupitelů, v obcích do padesáti tisíc obyvatel minimálně sedm zastupitelů a v obcích nad padesát tisíc obyvatel minimálně devět zastupitelů.⁸⁰ Již zákony od roku 1990 dávaly možnost rozdělit území obce na volební obvody. Za tímto dělením se může skrývat snaha o co nejtěsnější svázání voličů a jejich reprezentantů, ale vyvstává zde otázka, nakolik je toto dělení ryze účelové a zda při tom dochází či nedochází k manipulování s hranicemi volebních obvodů za účelem zvýhodnění některé politické strany.⁸¹

Existují i statutární města, která nejsou rozdělena na městské obvody či na městské části, ale co se týká volebních obvodů, rozdělena jsou, což je pozoruhodný jev. Toho příkladem je město Olomouc. Zastupitel daného obvodu ale zastupuje celé město a nejen obvod, v němž dostal mandát. Volební zákon tím poskytuje možnost ovlivnit aspekty vedoucí k zisku mandátu. Praha byla v minulosti už několikrát rozdělena do volebních obvodů pro volby do zastupitelstva, ačkoliv je jako statutární město rozdělena do městských částí. Kupříkladu v roce 2010 byla rozdělena do sedmi volebních obvodů, což menší strany, které byly na základě tohoto rozdělení znevýhodněné, napadly po volbách u ústavního soudu. Tato stížnost však u ústavního soudu neuspěla.⁸²

Politická strana může být pouze součástí jedné strany pro volby do zastupitelstva obce, a v případě, že podává listinu kandidátů samostatně, není možné, aby byla součástí jiné volební strany. Totéž platí pro kandidáty na kandidátních listinách. To znamená, že každý z kandidátů může být pouze na jedné kandidátní listině volební strany a pokud jsou vytvořeny obvody, tak jen v jednom volebním obvodu. Jak bylo uvedeno výše, každá registrovaná strana, hnutí či nezávislí kandidáti jsou podle volebního zákona do zastupitelstev volební stranou.⁸³

Kandidátní listiny pro volby do zastupitelstev mohou podávat volební strany a každá z nich může podat jen jednu listinu. Pokud se volí do téhož zastupitelstva ve více obvodech, volební strana má možnost podat listinu v každém obvodu.

⁸⁰ §27 Zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Platnost od 31.12.2001 [online]. [cit. 25.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

⁸¹ BALÍK, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009. s. 94

⁸² RYŠAVÝ, Dan; ŠARADÍN, Pavel. Straníci, bezpartijní a nezávislí v české lokální politice. In: RYŠAVÝ, Dan; ŠARADÍN, Pavel. Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011. s. 142

⁸³ §20 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Platnost od 31.12.2001 [online]. [cit. 25.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

Nezávislí kandidáti nebo sdružení nezávislých kandidátů musejí s listinou dodat i podpisy voličů na důkaz toho, že tito voliči podporují kandidaturu. Počet kandidátů na listině je omezený, a pokud se do jediného zastupitelstva volí ve více volebních obvodech, je určen počet mandátů v každém z jednotlivých obvodů.⁸⁴

Kandidáti bez politické příslušnosti jsou na listině uvedeni jako bezpartijní, čili bez politické příslušnosti. U sdružení stran a hnutí a u sdružení nezávislých je u kandidáta uveden politický subjekt, který ho navrhl, popřípadě že je nezávislý. Platí to i u kandidátních listin volebních koalic. U kandidátů je na listině uvedeno jméno, příjmení, věk, povolání, místo trvalého pobytu a název politické strany, jejímž členem je. Paragraf 24 téhož zákona 491/2001 Sb. Dává každému kandidátovi možnost vzdát se do osmačtyřiceti hodin před volbami své kandidatury, popřípadě v této lhůtě může být odvolán a toto rozhodnutí je definitivní, není možnost vzít ho zpátky.⁸⁵

Člen zastupitelstva obce, města, statutárního města městské části nebo obvodu nemá možnost vykonávat mandát v případě, že je současně zaměstnancem pověřeného úřadu vykonávajícího přenesenou působnost, což je uvedeno v paragrafu 64 zákona č. 128/2000 Sb. Také nesmí být zaměstnancem krajského či finančního úřadu. Zákon nerozlišuje mezi členem zastupitelstva a radním nebo starostou. Funkce zastupitele městské části není slučitelná s funkcí na magistrátu daného územně členěného statutárního města i s funkcí zaměstnance úřadu v téže městské části, a pokud jde o hlavní město Prahu, není slučitelná s funkcí zaměstnance Magistrátu hlavního města Prahy. Je to proto, že zákon neumožňuje slučitelnost funkcí. Proti funkcím například senátora či poslance ale není zákon tolik přísný.

Totéž platí i pro zastupitele hlavního města Prahy a územně členěného statutárního města, takže člen zastupitelstva nesmí být zaměstnán na úřadě v jakémkoliv městské části nebo obvodu a současně být zaměstnancem magistrátu.

Tato neslučitelnost však platí jen v případech, kdy zaměstnanec vykonává státní správu týkající se územní působnosti obce či města. Platí to také pro zaměstnance úřadu jmenované radou, starostou, popřípadě primátorem.⁸⁶ Zákon výslovně nezakazuje, aby člen zastupitelstva byl zároveň začleněn do úřadu města či městské části, záleží na tom, jakou náplň práce zaměstnanec má na daném úřadě. V územně členěných statutárních městech

⁸⁴ § 21 a §22 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Platnost od 31.12.2001 [online]. [cit. 25.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

⁸⁵ §24 a §25 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Platnost od 31.12.2001 [online]. [cit. 25.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

⁸⁶ § 5 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Platnost od 31.12.2001 [online]. [cit. 25.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

platí neslučitelnost funkcí jak na horizontální úrovni, tak na úrovni vertikální v rámci daného města. Zákon tedy nezakazuje neslučitelnost funkce zastupitele městské části a zastupitele hlavního města Prahy.⁸⁷

⁸⁷ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Platnost od 31.12.2001 [online]. [cit. 25.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

4. Konkrétní problémy hlavního města Prahy

Vedle pozitivních aspektů má centralizace správního rozhodování v rukou magistrátu hlavního města Prahy, úzce související s velikostí organizace, také mnoho negativ.

4.1 Obecně závazné vyhlášky hlavního města Prahy

Tvorbu obecně platných vyhlášek a nařízení upravuje zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Zastupitelstvo hlavního města Prahy má možnost vydávat obecně platné vyhlášky. Rada hlavního města Prahy může v přenesené působnosti vydávat na základě a v mezích zákona nařízení hlavního města Prahy, pokud je k tomu zákonem zmocněno. V samostatné působnosti hlavní město Praha může ukládat jen prostřednictvím obecně závazné vyhlášky.⁸⁸

Městské části nejsou oprávněné vydávat obecně platné vlastní vyhlášky, ale prostřednictvím svých orgánů mají možnost připomínkovat návrhy a iniciovat vznik vyhlášek hlavního města Prahy. Připomínkové řízení se řídí Statutem hlavního města Prahy. To, jaká je role jednotlivých městských částí, co se týká vydávání vyhlášek, upravuje vyhláška č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy. Tato vyhláška se týká Statutu hlavního města Prahy. Vzhledem k tomu, jak obsázná je tato vyhláška, je přirozené, že je to vyhláška, která je nejčastěji novelizována.

Způsob, jak projednat návrhy obecně platných vyhlášek a nařízení HMP a městských částí je dán paragrafy 22 a 23 Statutu hlavního města Prahy. To pošle návrh obecně závazné vyhlášky hlavního města Prahy v písemné formě městským částem Prahy, aby se k tomu městské části vyjádřily. Je nutné, aby součástí návrhu byl odborný odhad dopadu přijetí tohoto předpisu na rozpočet hlavního města Prahy a na rozpočet jeho městských částí.

Hlavní město Praha oznámí městským částem, jakou lhůtu mají k tomu, aby se k návrhu vyjádřily, pokud tato lhůta byla z nějakých důvodů vzhledem k tomuto vyjádření zkrácena. Lhůta může být kratší patnácti dnů, ale jen tehdy, kdy je to stanoveno zvláštním zákonem, na jehož základě je vydán právní předpis hlavního města Prahy v příslušné části elektronické úřední desky a současně se zasláním návrhu vyvěsí hlavní město Praha návrh

⁸⁸ §44, odst. 1), 2) zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

právního předpisu hlavního města Prahy ve zvláštní části elektronické desky. Tato deska je určena k připomínkovému řízení a současně elektronickou cestou oznámí zveřejnění návrhu právního předpisu hlavního města Prahy všem městským částem.

V případě, že městská část Prahy má nějaké závažné připomínky, každou z připomínek, kterou považuje za závažnou, označí touto poznámkou: "tuto připomínku považuje městská část za zásadní". V případě, že město Praha nemá v úmyslu vyhovět, je připomínka předložena městské části i s návrhem právního předpisu hlavního města Prahy k podrobnému projednání orgánu hlavního města Prahy. Co se týká obecně závazné vyhlášky, jejímž prostřednictvím je vydáván Statut hlavního města Prahy a též u jejích změn jsou za zásadní považovány všechny připomínky.⁸⁹

Hlavní město Praha se skládá z městských částí různého charakteru. Je zde celá škála možností, například jádro města je čistě historické, v jiných lokalitách převažují sídliště, jinde průmyslové stavby a na okrajích Prahy není výjimkou, že městské části mají charakter maloměsta či dokonce venkova. To je jedním z aspektů, jimiž se řídí přístup jednotlivých městských částí k právům a povinnostem občanů, z čehož vyplývá, že tyto přístupy a postoje jsou často naprosto odlišné, dané různým charakterem různých městských částí.

Z toho vyplývá, problémy občanů různých městských částí mohou být vnímány občany jiných městských částí jako okrajové, nedůležité, mnohdy i malicherné, mnohdy jsou v příkrém rozporu s dosavadním způsobem života v některých městských částech. Jako příklad může posloužit vyhláška, která se zabývá pohybem psů, protože v centru Prahy je to závažný problém, který je nutno řešit a v okrajových částech Prahy, kde občané venčí psy v lesích a v polích, je představa venčení psa na vodítku téměř absurdní. Tyto rozdíly, týkající se různých městských částí, vedly k tomu, že vyhláška o volném pohybu psů se stala nevyhovující a často se vyjednává o její nové podobě. Tyto rozdíly jsou také příčinou toho, že některé oblasti života v Praze nejsou upraveny obecně závaznými vyhláškami a výjimkou není ani to, že byly vydány vyhlášky, které vlastně nic neřeší, protože zcela nesplňují svůj účel.

Na základě toho, že prostředí velkoměsta je dosti anonymní, vznikají na jejím území specifické problémy, například bezdomovectví, prostituce a kriminalita, které na sebe vážou další problémy, jako například užívání návykových látek, neudržování pořádku na veřejných

⁸⁹ §22 a §23, Obecně závazná vyhláška č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy, [online]. [cit. 23.02.2021] Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/test/vyhledavani_v_pravnich_predpisech/rok_2000-vyhlaska_cislo_55_ze_dne_21_12_2000.html

prostranstvích a celková neúcta některých jedinců k prostředí, v němž žijí. Vzhledem k velikosti Prahy mají tito jedinci a skupiny na území Prahy jakýsi azyl, protože snáze splynou s prostředím, kde žije a kde se denně pohybuje velké množství lidí a které poskytuje anonymitu. Problémy, které způsobují tito jedinci, nevedou k celkově dobrému obrazu města a ostatním občanům Prahy do značné míry znepríjemňují život. Jedním z nejpálčivějších problémů, který je nezanedbatelný právě proto, že je nejlépe viditelný, je udržování veřejného pořádku, jak už bylo zmíněno. Praha má pouze omezené možnosti, jak tyto problémy řešit, protože může jednat jen podle platných zákonů, ale může je řešit alespoň nepřímo na základě platných vyhlášek.

Jak už bylo naznačeno, jedná se především o místní záležitosti týkající se veřejného pořádku. Protože je možné určit, co je v rozporu s dobrými mravy a co je v rozporu s ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, je možné určit i to, které činnosti je možné provádět výhradně na místech, která jsou k tomu určena vyhláškou, což může vést i k určení toho, kde jsou tyto činnosti výslovně zakázané.⁹⁰

Příkladem může být vyhláška o zákazu konzumace alkoholu na některých místech, přičemž konkrétní místa určují přímo městské části. Vyhláška, o které je zmínka, je platná od 1.7.2008. Během doby platnosti průběžně přináší výsledky, protože na základě její existence je možné vyloučit z přebývání v těchto místech osoby, které by mohly svým chováním, zejména pod vlivem různých návykových látek, obtěžovat ostatní obyvatele či návštěvníky města, a to především v centru.

Hlavní město Praha může také vydávat vyhlášky týkající se pořádání, průběhu a ukončování sportovních a kulturních akcí, které jsou přístupné veřejnosti. Jedná se například o taneční zábavy, diskotéky, místní sportovní závody, a vyhlášky vydávané hlavním městem v této souvislosti určují podmínky, které stanovují, jakým způsobem bude zajištěn veřejný pořádek.

Dalším z nařízení je takzvaný Tržní řád. Ten určuje, v kterých místech mohou být umístěny prodejní stánky, přičemž konkrétní místa určují samotné městské části a ty také upravují provozní podmínky pro tržnice.

Jsou vydávány i výjimky z plnění povinností té které vyhlášky, a tyto výjimky existují na základě toho, že napravují stav, který vznikl tím, že některé vyhlášky byly vydané uspěchaně, jejich obsah a dopad tohoto obsahu nebyl dostatečně promyšlen do všech důsledků. Toho příkladem jsou některé vyhlášky vydávané k zajištění pořádku a udržování

⁹⁰ §44, odst. 3) zákona č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

čistoty na veřejných prostranstvích. Jejich nedostatečně promyšlené, uspěchané vydávání může přinášet různé problémy a ubírá jim na účinnosti. Jedním z problémů je také pomalé rozhodování Magistrátu hlavního města Prahy.

Jako příklad uvádím vyhlášku č. 5/2007 o odpadech. Ta kromě dalších povinností určila vlastníkům objektů povinnost umístit nádoby na směsný odpad v domovním vybavení, přičemž záměrem, zajisté dobrým, bylo odstranit tyto nádoby na odpad z prostoru ulic. Tato vyhláška nabyla platnosti v červenci 2007. Problém nastal v okamžiku, kdy vyšlo najevo, že v některých domech, zejména v historických, to nelze provést. Magistrát slíbil tuto problematiku vyřešit tím, že vypracuje postupy řešení, ale metodika nebyla zpracována ani o několik let později. Takové odkládání řešení nepodporuje důvěru občanů k orgánům místní samosprávy.

4.2 Politizace činností MHMP a korupce

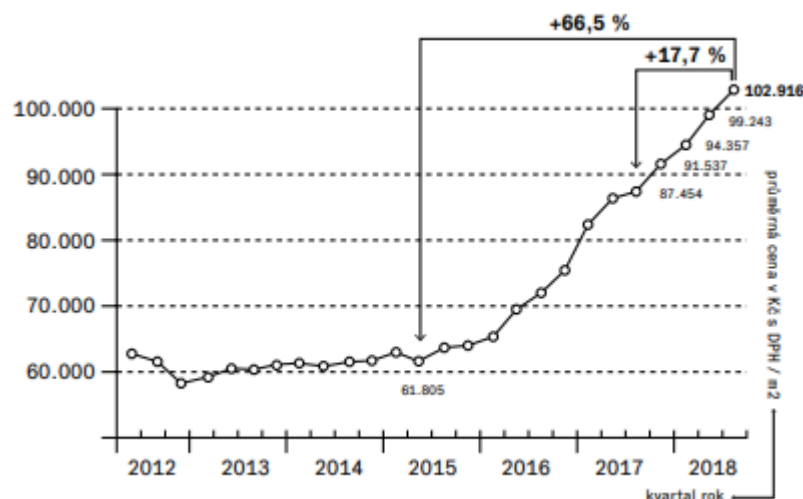
Politický vliv na rozhodování MHMP se projevil například v případě Národní knihovny na Letné a při neobvyklém zadávání veřejných zakázek na ICT služby pro Magistrát hlavního města Prahy, přičemž toto zadávání má některé atributy obcházení zákona. Příkladem je projekt OpenCard. Pro Magistrát hlavního města Prahy je typická převaha jedné politické strany a politizace činností tedy není překvapením. Veřejnost vnímá magistrát hlavního města Prahy jako korupční prostředí, ačkoliv je snaha ze strany MHMP proti korupci bojovat.⁹¹

4.3 Nerozhodování na příkladu nedostupného bydlení

V posledních letech dochází v Praze k nárůstu cen bytů, přičemž v některých obdobích se jedná o nárůsty skokové. Do roku 2015 ceny bytů stagnovaly a potom začaly růst tempem převažujícím úroveň, která by odpovídala hospodářskému cyklu⁹² (obr. 1). Množství bytů na trhu s nemovitostmi klesá, a tento nedostatek bytů přirozeně vyústil v omezené množství bytů s velmi rychle rostoucími cenami. Protože ceny starších bytů v nabídce stoupaly, následně stoupaly i ceny bytů nových.

⁹¹ Sedlák Jiří, Šmejkal Jakub Analýza teorie lobbyingu a případové studie lobbyingu při rozhodování o územním plánu hl. m. Prahy [online]. [cit. 19.02.2021] Dostupné z: pes.fsv.cuni.cz/projekt_lobby.html

⁹² Trigema, Skanska Reality, Central Group, 2018. Průměrná cena prodaných bytů v Praze je 96 tis. korun za čtvereční metr, TZB info [online]. [cit. 17.02.2021]. Dostupné z: <https://stavba.tzb-info.cz/18100-prumerna-cena-prodanych-bytu-v-praze-je-96-tis-korun-za-ctverečni-metr>

Obrázek 1 – Vývoje cen bytů v hlavním městě Praze

Zdroj: Trigema, Skanska Reality, Central Group (2018)

V roce 2015 bylo na trhu více než sedm tisíc nových bytů, což nebylo nijak mnoho, přičemž průměrná cena bytu činila přibližně padesát pět až šedesát tisíc korun za metr čtvereční. Tato situace byla na území Prahy dosti stabilní a také se dokončovaly projekty, které byly utlumené v období krize. Zájemci si mohli vybírat z většího množství několik let starých bytů, které byly nabízeny za vcelku přijatelné ceny. Objevily se faktory motivující poptávku, přičemž na straně nabídky bylo omezení v podobě nedostatečného množství bytů. To způsobilo celkové omezení nabídky bytů pod kritickou hranici, protože na straně nabídky nebyla dostatečně pružná reakce.⁹³

Existuje mnoho příčin poklesu nabídky a tyto příčiny lze rozdělit do tří oblastí. Jsou to příčiny politické, administrativní a legislativně-právní.

Tabulka 5 – Rozdělení příčin poklesu nabídky bytů a domů v hlavním městě Praze

Politické příčiny	Administrativní příčiny	Legislativní/právní příčiny
<ul style="list-style-type: none"> - protirozvojové politické nastavení - nedostatečná schopnost samospráv během schvalování změn územního plánu - stavební uzávěry 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná kapacita stavebních úřadů a jejich nízká kvalifikace - nedodržování správních lhůt - problémy s nejednotnou činností památkové péče 	<ul style="list-style-type: none"> - proces schvalování realizovaný výhradně z právního hlediska - soudní zrušení praxe úprav UP

⁹³ HAINC, Jaromír, ČERVINKA, Martin, ŠAJTAR, Miroslav, a kol. 2019. Zkvalitnění systémů a procesů povolování nové výstavby v Praze: dostupnost bydlení - Analýza. [online]. Praha [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: http://www.praha.eu/file/2919503/analyza_2019_final.pdf.

- odkládání platnosti nových předpisů	- průtahy při odvolacích řízeních	- odvolání bez vztahu ke skutečnému ohrožení práv odvolatele - soudní přezkumy a žaloby závazných stanovisek
---------------------------------------	-----------------------------------	---

Zdroj: HAINC, ČERVINKA, ŠAJTAR. 2019.

V Praze bydlí určitý počet lidí, ale tento počet je denně navyšován lidmi dojíždějícími do zaměstnání a turisty. Pouze o vánočních svátcích se v ní pohybuje dlouhodobě uváděný počet obyvatel, což je přibližně milion a čtvrt⁹⁴. Jako historické město je pochopitelně hojně navštěvována, nejen proto, že jde o hlavní město, ale také proto, že je krásná a plná historických památek, muzeí a s možnostmi kulturního vyžití.⁹⁵

4.3.1 Legislativní příčiny

Po mnoha letech existence stavebního zákona⁹⁶ schváleného v roce 2006, který prošel třinácti novelami, je však skutečnost taková, že v souvislosti s některými dalšími legislativními předpisy⁹⁷ je prostředí ve stavebnictví velmi problematické, dá se snad říci i to, že je stále problematictější, ačkoliv z pohledu legislativy bylo schválení tohoto zákona zásadní změnou v historii zákonodárství České republiky.

Většina projektů v Praze, které byly zahájeny do roku 2008, dostala územní rozhodnutí za podmínek platnosti stavebního zákona z roku 1976 a výstavba těchto projektů, nerealizovaných, nicméně dříve zahájených, byla odložena do doby po odeznění ekonomického propadu.⁹⁸ Ani v období ekonomického růstu však množství vydaných stavebních povolení stagnuje. Bylo by logické, kdyby počet povolení po roce 2013 výrazně vzrostl, protože oblast stavebnictví je velmi citlivá na změny a je běžné, že před ostatními

⁹⁴ HELLER, Jakub, 2019. V Praze žije o čtvrt milionu lidí více, než se zdálo. Je třeba 10 tisíc bytů ročně. In: Aktuálně.cz [online]. 2019-06-25 [cit. 19.02.2021]. <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/v-praze-zije-temer-o-ctvrt-milionu-lidi-vice-nez-se-uvadi-uk/r~c26aef44971c11e993a6ac1f6b220ee8/>

⁹⁵ HALAMKA, Jaroslav, 2018. Lepší než New York. Praha stoupá v žebříčku nejlepších destinací světa. In: idnes.cz [online]. 2018-03-27 [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/cestovani/kolem-sveta/nejlepsi-destinace-sveta-2018-tripadvisor-praha-pariz.A180327_114545_kolem-sveta_hig.

⁹⁶ Zákon č. 183/2006 Sb. Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) Platnost od 11.05.2006 [online]. [cit. 18.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-183>

⁹⁷ HAINC, Jaromír, ČERVINKA, Martin, ŠAJTAR, Miroslav, a kol. 2019. Zkvalitnění systémů a procesů povolování nové výstavby v Praze: dostupnost bydlení - Analýza. [online]. Praha [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: http://www.praha.eu/file/2919503/analyza_2019_final.pdf.

⁹⁸ HAINC, Jaromír, ČERVINKA, Martin, ŠAJTAR, Miroslav, a kol. 2019. Zkvalitnění systémů a procesů povolování nové výstavby v Praze: dostupnost bydlení - Analýza. [online]. Praha [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: http://www.praha.eu/file/2919503/analyza_2019_final.pdf.

částmi ekonomiky má předstih. Počet stavebních povolení vydaných v Praze mají na rozdíl od ostatních oblastí České Republiky klesající tendenci do roku 2017, což se v dalších částech republiky změnilo již v roce 2014.⁹⁹

Legislativa v oboru stavebnictví je v České republice na jednu stranu velmi složitá, ale zároveň příznivá pro řadu obstrukcí, které vedou ke zpomalování schvalování projektů. Není výjimkou, že některá řízení se dostanou ke správním soudům a jejich závěry zasahují do schvalovacího či územně plánovacího procesu.

Do projednávání je včleňován aspekt soudního zkoumání jako nezbytná součást správního projednávání, kde každý účastník počítá s možností, že k takovému přezkoumání může dojít. Tento přístup je prezentován například v příručkách sdružení Arnika, kdy správní žalobu zahrnují do oblasti „veřejné kontroly“ rozhodnutí a žaloba je uvedena jako standardní součást projednání územně plánovací dokumentace.

To je důkazem toho, že takovéto prostředí způsobuje jakousi obranu, protože na základě toho dochází k vytváření podrobných a teoreticky soudně nenapadnutelných rozhodnutí. To ale celý proces komplikuje, protože spisy a řízení jsou za této situace velmi rozsáhlé, což protahuje případná přezkoumávání, pokud k nim dojde.

Situace nepochybně možnosti obrátit se na soud, když jsou dotčena práva kteréhokoliv účastníka řízení, je rozhodně atypická a měla by být využívána pouze ve výjimečných případech, ačkoliv toto je jedním ze základních pilířů právního státu. Běžné by mělo být to, že na soud se obrátí účastníci správního řízení až tehdy, když už není žádná jiná možnost, protože byly vyčerpány všechny varianty ochrany nebo obrany a nedošlo k dohodě. Naopak je běžnou praxí v oblasti územního plánování, že účastníci jsou připraveni kdykoliv napadnout správní akt tím, že podají žalobu. Žaloba obvykle není směřována k ochraně práv účastníka, což by ještě bylo pochopitelné, nýbrž má za cíl namísto částečného nápravného rozhodnutí výslovně zrušení konkrétního rozhodnutí. V případě, že opravdu dojde ke zrušení, všechno se zdrží, protože je třeba začít znovu, protože žaloba bývá namířena na zrušení územního plánu či jeho části. Vzhledem k absolutnímu počtu rozhodnutí je žalobami řešen jen nízký počet rozhodnutí, ale je zde jeden problém, a to ten, že pravděpodobnost podání žaloby je tím vyšší, čím je větší stavební záměr.

Jedná se především o problém hlavního města Prahy, zejména o části s nejvyšším počtem obyvatel, respektive o části s nejhustším zalidněním. Nabízí se zde společný postup

⁹⁹ HAINC, Jaromír, ČERVINKA, Martin, ŠAJTAR, Miroslav, a kol. 2019. Zkvalitnění systémů a procesů povolování nové výstavby v Praze: dostupnost bydlení - Analýza. [online]. Praha [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: http://www.praha.eu/file/2919503/analyza_2019_final.pdf.

největších měst v České republice, což je kromě Prahy Ostrava, Brno, Plzeň a několik dalších, protože tato města, pokud nemají problémy tohoto typu, je téměř jisté, že je v budoucnosti čekají. Jak vyplývá z toho, co bylo napsáno výše, městská správa nemá mnoho možností, jak tuto legislativu změnit. Bylo by dobré, kdyby hlavní město Praha začalo spolupracovat s Ministerstvem pro místní rozvoj na přípravě nového stavebního zákona.

4.3.2 Administrativní příčiny

V administrativní oblasti dochází především k nedodržování správních lhůt ze strany úřadů, požadavky na nesmyslné doplňování podkladů, které jsou nad rámec zákonů a vyhlášek a zasahování dalších orgánů, například památkové péče a životního prostředí. Samospráva hlavního města Prahy zde ale může zasahovat jen omezeně, a to z toho důvodu, že jde o přenesenou působnost státní správy.¹⁰⁰

Nadměrná opatrnost úřadů vytváří mnoho dalších dokumentů a podkladů a to pochopitelně vede ke zdržování rozhodnutí a následně tedy k nedodržování lhůt. Je to dáno tím, že v této oblasti je nejvíce vidět složitost právního prostředí v České republice, a tato nepřehlednost je způsobena předně tím, že orgány státní správy nemají stanoveny metodické potupy. Rozličné nadstandardní požadavky u jednotlivých stavebních úřadů na nutný obsah předkládané projektové dokumentace jsou důkazem této nadměrné opatrnosti. Celkový objem takto vznikajících spisů zvyšuje pravděpodobnost vzniku formálních chyb, přičemž formální chyby nahrávají těm, kdo se záměrem nesouhlasí, takže chtějí využívat odvolání, zdržovat žádostmi o přezkoumání a případně i následnými žalobami. Nezanedbatelná je také délka odvolacího řízení. Spis se přesouvá z určitého stavebního úřadu k odboru výstavby Magistrátu hlavního města Prahy, který je odvolacím orgánem, a podle informací z Ústavu územního rozvoje je více než polovina rozhodnutí vrácena prvoinstančnímu úřadu k dalšímu projednání, čímž se délka řízení neúnosně a neúčinně prodlužuje.¹⁰¹

Znamená to, že stavební úřad, který už ve věci rozhodl, je nucen zabývat se tím znovu, ovšem s důrazem na podrobnosti, opatrně, aby nepopudil původního žadatele, tak,

¹⁰⁰ HAINC, Jaromír, ČERVINKA, Martin, ŠAJTAR, Miroslav, a kol. 2019. Zkvalitnění systémů a procesů povolování nové výstavby v Praze: dostupnost bydlení - Analýza. [online]. Praha [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: http://www.praha.eu/file/2919503/analyza_2019_final.pdf.

¹⁰¹ Ústav územního rozvoje, 2018. Pracovní podklady k analýze stavu na úseku stavebního řádu – obecné stavební úřady, Ústav územního rozvoje [online]. Brno [cit. 25.02.2021]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4959>

aby jeho rozhodnutí nebylo možno za žádných okolností napadnout, jelikož je zřejmé, že původní žadatel bude rozhodnutí sledovat s ještě větší pečlivostí než doposud, a dochází k tomu, že stavební úřad se kvůli stále rostoucí opatrnosti a obezřetnosti dostává do spirály, jejíž konec je v nedohlednu.

Společnost Deloitte zahrnuje do analýzy šedesát čtyři projektů, v nichž figurovalo více než pět a půl tisíce nových bytů, a vyšlo najevo, že průměrná délka projednávání návrhů projektů trvá v Praze jeden tisíc a třicet tři dny, což je téměř čtyři roky. Původní žadatel nezná předem ani přibližnou délku doby projednávání. Neexistují pořadová čísla pro jednotlivé případy a délku doby projednávání nelze ani odhadnout, a to ani podle aktuální vytiženosti úřadu, protože vzhledem k tomu, že projednávání může trvat mnoho měsíců, vytiženost úřadu se může měnit.¹⁰²

4.3.3 Politické příčiny

Politická oblast má zcela zřejmou souvislost se správou hlavního města Prahy, protože patří do rozhodovací pravomoci samosprávy města. Město má své cíle, ale v některých případech existence cílů chybí, což možná překvapí, ale navzdory všem prognózám nebyla dosud vybrána konečná hodnota počtu obyvatel v konkrétním budoucím okamžiku, ke které má město v úmyslu směřovat, například co se týká infrastruktury, jejíž rozsáhlost úzce souvisí s tím, kolik obyvatel bude v Praze v určitém okamžiku žít.

Víceúrovňová samospráva je dalším problémem v oblasti politické. Vzniklé problémy nemají oporu v současné legislativě, ačkoliv je jich dost a vznikají v souvislosti s plněním různých požadavků městských částí. Bohužel, žadatel nemá jistotu, že následný proces bude bez zbytečných překážek, protože na základě neprůhlednosti ve všech oblastech ani vstřícnost investora vůči požadavkům radnice, a toto je často znásobeno v případě, že samospráva městské části není v dobrém vztahu se samosprávou celého města. Vzniká tak další nejistota.

Problémem bývá také akceschopnost samospráv při řešení jednotlivých projektů. Může se jednat o využívání stavebních uzávěr či o schvalování územního plánu. V letech 2015 – 2017 došlo k mnoha prohlášením politické reprezentace a tato prohlášení mohou být příkladem toho, že pokles výstavby a stále větší nedostupnost bydlení v té době nikdo

¹⁰² Deloitte, 2018. Analýza připravovaných projektů: CenovaMapa.org [online], Praha [cit. 28.02.2021]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/real-estate/Deloitteanaliza-pripravovanych-projektu-zari-2018.pdf>

neřešil. Samospráva problém ignorovala a v duchu hesla více zeleně, méně betonu došlo v roce 2016 k tomu, že významně pokleslo množství schvalovaných usnesení týkajících se změn v územním plánu, a to v místech, která jsou integrální a jsou nezbytnou součástí většiny projektů na území hlavního města Prahy.

Výše popsané překážky, které stojí v cestě rozvoje hlavního města Prahy, se mnohé dotýkají mezi v rozhodování správy města a rozhodovacích schopností některých politiků. Výsledkem je to, že Praha nemá ve svém stavebním vývoji pevný bod a zmítá se v problémech daných okolními vlivy a problémy ve správě jako loď bez kormidelníka, která se ještě ke všemu ocitla v prudké bouři.

5. Reforma politiky rozvoje území hlavního města Prahy

V období let 2012 –2014 proběhla reforma politiky rozvoje území hl. m. Prahy. Příprava reformy se soustředila do období 2010-2011, v těchto letech byla některá opatření zahájena a také dokončena. Avšak jiná opatření byla tak komplikovaná a náročná, že nebyla dokončena ani v roce 2014. Příkladem je územní plán- práce na jeho zadání a zahájení spadají do jednoho volebního období, ale dokončen bude až v následujícím volebním období, což je běžná praxe. Existují také opatření, která se do roku 2014 nepodařilo dokončit a to i přes to, že byla v plánu a bylo jim věnováno značné úsilí.

Reforma a její příprava navazovala na období XI. 2011 – V. 2013, kdy byl územní a strategický rozvoj svěřen I. náměstkovi pražského primátora. V následujícím období, od VI. 2013 do IX. 2014 působil tento člověk ve funkci primátora hl. m. Prahy a za tento úkol byl nadále odpovědný. Potřeba reformy se vyvinula na základě mnoha důvodů, mezi nejvýznamnější patří:

- Dosud nebyla vyvinuta potřebná dlouhodobá strategie v podobě cíleného počtu obyvatel v budoucnosti a hlavně jejich distribuce ve městě.
- Získání povolení pro novou výstavbu ve městě (včetně bytové) a stavební řízení do té doby v Praze trvalo velmi dlouho a bylo velmi pravděpodobné, že v budoucnosti se tento problém ještě prohloubí.
- Ve srovnání se západními městy se ve městě s vysokou koncentrací obyvatel, jakým Praha je, nedalo téměř stavět, pokud měly být dodrženy všechny předpisy a normy.
- Z hlediska urbanismu byl vzhled města neuspořádaný, jak v plošném, tak i vertikálním směru. Při stanovování výšek domů byla využita výšková regulace v podobě koeficientů zástavby, což je zcela neodborný postup. Stejně nedostatky byly shledány také v prostorovém vymezení funkcí.
- Vzhled veřejných prostranství se od dob socialismu nezměnil, jejich podoba nebyla v žádném případě srovnatelná s jinými evropskými městy.
- Významně velké množství obyvatel se začalo stěhovat do suburbánní oblasti, i když už v roce 2011 byla kapacita dojezdových komunikací nedostatečná. Podobná situace byla zaznamenána i u přeplněných příměstských vlaků. Také parkoviště, která byla k dispozici, nestačila pojmout nápor dojíždějících.

- V centru města nebylo možné při dopravní špičce frekvenci spojů metra navýšit, technický stav to neumožňoval. Podobná situace byla i v tramvajové dopravě na hlavních trasách.¹⁰³

- Jakákoliv oprava větší komunikace byla spojena s možným dopravním kolapsem v celém městě. To byl důvod, proč byly tyto opravy dlouhodobě odkládány, čímž se celá situace zkomplikovala, protože tyto odklady se projevovaly potřebou ještě větších oprav. Situace se stala téměř neřešitelnou.¹⁰⁴

Základem celé reformy byla úplná změna ústřední plánovací a expertní příspěvkové organizace. Tato změna se promítla i do oblastí, které nebyly součástí reformy. Plánovací a koncepční instituce či odbory úřadu ve městech přispívají k plynulému rozvoji města, které neovlivňují ani politické spory, ani délka volebního období. Úspěch každé reformy souvisí s tím, jestli se na ní podílí dostatečný počet odborníků, expertů a manažerů. Jejich činnost není spojena se změnami na politické scéně, což se promítá do fungování a existence takovéto instituce- jen tak se může město dlouhodobě rozvíjet podle předem připraveného programu.

Dne 7. 11. 2013 zastupitelstvo hl. m. Prahy odhlasovalo zahajení reformy transformace Útvaru rozvoje hl. m. Prahy. Vznikl tak Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy (zkr. IPR). Cílem bylo zlepšit kvalifikovaný rozvoj Prahy i rozšířit funkce pro obyvatele a návštěvníky města, což měl tento Institut zajistit. Tato činnost závisí na vyšší odbornosti zaměstnanců, kteří se do plánování a rozvoje města zapojují. Proto mezi hlavní činnosti IPR patří výzkum, vzdělávání a přehled o využívání dat, znalostí a informací. Spolu s otevřenou komunikací a spoluprací veřejnosti i dalších subjektů, tento výzkum přispívá k následnému rozvoji města.

S transformací URM na IPR byla využívána nejen nová personální politika, ale bylo nutné změnit také jeho vnitřní strukturu – témata, která souvisela s rozvojem města měla v hierarchické struktuře organizace prioritu. Proto byly v instituci vytvořeny tři základní sekce– sekce detailu, plánu a strategie města. Vedoucí těchto sekcí se stali nejvyššími činiteli v oblasti městského plánování a analýzy (jejich nadřízenými je jen ředitel a jeho zástupci).

¹⁰³ BOHUSLAVOVÁ, Renáta, 2018. Pražané jsou zpovykání. Praha nemá velký problém s dopravou, říká Krnáčová. In: Idnes.cz [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/prazane-jsou-zpovykani-praha-nema-velky-problem-s-dopravou-rika-krnacova-40264083>

¹⁰⁴ BENDOVI, Tereza, 2018. Zavádění projektového řízení v Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy (diplomová práce). Praha: ČVUT. 129 s

Takto rozdělené pravomoce napomáhaly ředitelům jednotlivých sekcí úspěšně koordinovat tvorbu koncepčních dokumentů, které byly pro rozvoj města tak důležité.¹⁰⁵

V Česku se nenašel jediný vhodný kandidát na spojenou funkci hlavního pražského městského architekta a současně ředitele příspěvkové městské organizace. Celá situace byla vyřešena schválením modelu poradního odborného orgánu ředitele Institutu. Jednalo se o manažerskou funkci, která je výkonná. To přispělo ke vzniku tzv. gremiální rady, kterou od roku 2014 vedl významný český architekt a vysokoškolský profesor Martin Rajniš, ve funkci předsedy.

V roce 2000 byla vypracována původní verze strategického plánu hlavního města Prahy. Tato verze byla v roce 2008 aktualizována a poprvé se objevila spojitost s olympijskými hrami, která se promítla i do podtitulu této verze- Praha olympijská. Politici, kteří byli v té době u moci si stanovili za cíl v roce 2016 uspořádat olympijské hry v Praze. Předpokládali, že tato myšlenka by mohla ovlivnit i výsledky nadcházejících voleb, avšak z výsledků voleb v roce 2010 vyplynulo, že se tak nestalo.

Dne 31. 5. 2013 vydala rada hl. m. Prahy usnesení č. 903, které se týkalo další aktualizace Strategického plánu z roku 2008. Zahájením prací byl pověřen nový ředitel Institutu plánování a rozvoje – Tomáš Ctibor. Úkolem bylo mimo jiné určit hlavní priority a směry rozvoje, které by se staly součástí zadání pro vytvoření nového územního – Metropolitního – plánu. Hlavním cílem se stalo vytvořit dlouhodobý strategický plán, který by definoval hlavní cíle pro rozvoj Prahy do r. 2030.

Ve zpracování aktualizace bylo vymezeno šest tématických oblastí: prosperující město (ekonomika), fyzicky prostupné, dostupné a propojené město (pohyb/mobilita), živé město (kreativita), chytře spravované město (systém), otevřené a soudržné město a potenciál aktivních a vzdělaných obyvatel (lidé/koheze), funkční a esteticky kvalitní prostředí ve městě (vč. životního prostředí a ekologie).¹⁰⁶

V roce 2014 žádná z těchto oblastí nepředstavovala hrozbu spojenou s prudkým nelineárním vývojem, který byl spojen s dalšími problémy. Avšak projevil se dílčí potíže: určitý negativní vliv turismu na centrum města, potíže související s narůstajícím počtem cizinců, nebo nedostatečná podpora v oblasti kultury. Ukázalo se také, že hlavní trasy

¹⁰⁵ BOŘÍKOVÁ, Hana, 2018. Šéf IPR Boháč: Za peníze nasypané do Blanky mohly být vyřešeny Bubny, Smíchov a Žižkov. In: Euro.cz [online]. [cit. 2021- 02-17]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/udalosti/sef-ipr-bohac-za-penize-nasypane-do-blanky-mohly-byt-vyreseny-bubny-smichov-a-zizkov-1406569>

¹⁰⁶ BENDOVIÁ, Tereza, 2018. Zavádění projektového řízení v Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy (diplomová práce). Praha: ČVUT. 129 s

hromadné veřejné dopravy a její infrastruktura jsou přetížené. V dokumentu byl také zmíněn problém s povolováním nových staveb.¹⁰⁷

Územní plán hlavního města Prahy zastupitelstvo schválilo v roce 1999, s počátkem od 1.1.2000. Tento plán je platný i v roce 2021. Zákon umožňuje provádět v tomto zákonu změny nebo úpravy. Odbor územního plánu Magistrátu hlavního města Prahy do roku 2014 obdržel cca 800 návrhů úprav a více než 2.700 změn. V územním plánu, který je platný 14 let, bylo schváleno více než 1.200 jeho úprav či změn.

Toto velké množství změn vychází ze systému funkčního zónování vymezující „to, co v území být musí“. Výkresová část, která je součástí současného plánu, obsahuje 56 těchto kategorií. Avšak v Evropě se v posledních 25 letech tento typ územních plánů opouští. V sousedních zemích (Německo, Rakousko) probíhá výstavba podle plánů, které mají detailnější měřítko. Funkční zónování se používalo v systému územního plánování před listopadem 1989 a zachovalo se v určité podobě dodnes. Mělo za úkol oddělit od sebe bydlení a výrobu, které byly v té době neslučitelné. V současnosti, kdy se průmysl poměrně výrazně změnil a stal se součástí hlavně velkých měst, která jsou orientována na služby, dochází k opačnému efektu- propojování funkcí. To znamená, že v případě Prahy se často neshodují zájmy investora s povinným využitím území, které je zakresleno v plánu a musí tedy dojít ke změně plánu. O tuto změnu musí zažádat.

Velké množství změn, územního plánu, které nebyly navzájem provázány, se v Praze negativně projevilo na vzhledu města. Bylo nutné řešit nejen prostorové regulativy, ale i výškové, které vycházejí z koeficientu podlažní plochy. Proto bylo nutné nejen změnit funkční zónování, ale na základě strategického rozvoje určit priority, rozdělit regulativy území na základě naléhavosti, stanovit definici výškové regulace atd.

V souvislosti se vznikem Institutu plánování a rozvoje vznikla kancelář, kterou řídil významný český architekt a vysokoškolský profesor Roman Koucký.¹⁰⁸

Zásady územního rozvoje hlavního města Prahy schválilo městské zastupitelstvo dne 17. 12. 2010, avšak v roce 2011 Nejvyšší správní soud zrušil část tohoto usnesení. Důvodem byl protest jedné z městských částí, která nesouhlasila s vedením druhé paralelní dráhy Letiště Václava Havla Praha. Také bylo vyhověno stížnosti obyvatel dalších městských částí, kteří nesouhlasili s vnějším dálničního okruhem. Tato rozhodnutí soudu výrazně zasáhla do

¹⁰⁷ BOHUSLAVOVÁ, Renáta, 2018. Pražané jsou zpovykání. Praha nemá velký problém s dopravou, říká Krnáčová. In: Idnes.cz [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/prazane-jsou-zpovykani-praha-nema-velky-problem-s-dopravou-rika-krnacova-40264083>

¹⁰⁸ BENDOVI, Tereza, 2018. Zavádění projektového řízení v Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy (diplomová práce). Praha: ČVUT. 129 s

dlouhodobé koncepce rozvoje území hlavního města Prahy. Proto byly v rámci reformy aktualizovány Zásady územního rozvoje kraje, které měly řešit situaci při případných následných soudních sporech.

Institut plánování a rozvoje v roce 2012 stál před nelehkým úkolem- opravit předešlý návrh dokumentu. Před vytvořením usnesení, ale především před dokončením celého usnesení byl institut pověřen toto usnesení postoupit třem renomovaným právním kancelářím v oblasti správního práva v České republice, aby mohl být v konečné podobě předložen Zastupitelstvu hlavního města Prahy. Dokument byl schválen na posledním zářijovém jednání zastupitelstva, v roce 2014.

5.1 Stavební předpisy

Stavební zákon uznává Prahu jako specifickou obec, proto má Praha možnost zaměnit celostátní normy za svá vlastní nařízení. Již od roku 2012 dosud platná „Pražská“ vyhláška byla značně nedostatečná a nevyhovovala evropské normě. Nutnost změny byla nasnadě, právě díky zastaralosti a nezohledňování urbanistického rozvoje města. Podpora průmyslového boomu se ukázala naprosto mimo potřeby obyvatel. Masivní stěhování do měst za prací je již přežitkem druhé poloviny devatenáctého století. Současnost ukazuje naprosto opačné potřeby, upřednostňuje rozvoj obcí co do rozlohy za pomoci satelitů. Vznikla tedy nanejvýš potřebná revize stávajících stavebních nařízení.

Institut plánování a rozvoje se roku 2012 zhostil požadovaného úkolu v čele s Pavlem Hniličkou. Úkolem, zadaným magistrátem města bylo upravit stavební nařízení a normy moderně, dle současných potřeb obce, zohlednit jak stávající výstavbu, tak především umožnit zakomponování nových moderních staveb k prapůvodním historicky cenným domům a uchovat ráz města s jeho uličkami a zákoutími. V neposlední řadě v nových normách zakotvit ochranu veřejných prostranství určených k odpočinku a relaxaci.

Spolupráce s tvůrci Metropolitního plánu je nezbytná, přesto je žádoucí, aby stavební předpisy dokázaly fungovat i mimo Metropolitní plán. Vznik jednotného, komplexního prostého plánování, rozvoje a výstavby v Praze je cílem tvořeného stavebního nařízení. Jako příklad lze uvést zakomponování dělení města podle zastavěnosti a zastavitelnosti, podle očekávané míry změn, podle povahy lokalit, nebo podle užitných potřeb prostoru do nově zpracovávaných stavebních norem. Stejně požadavky jsou kladeny na tvůrce Metropolitního plánu.

Jedním z aspektů nových stavebních norem je požadavek na zakomponování dispozičních stanov v odůvodněných případech. V praxi to znamená, povolení výjimky v důkladně vysvětlených a odůvodněných případech.

5.2 Reorganizace Magistrátu hlavního města Prahy

Důvodem reorganizace byla potřeba zrychlení rozhodování ve stavebních řízeních. Roku 2012 u větších projektů trvalo vydání stavebního povolení povětšinou více jak pět let. Doposud legislativní postupy brzdí takováto rozhodnutí. Stavební úřady i odbory rozhodující o územních plánech jsou řazeny do státně-správních stanov. Problémem v těchto kauzách jsou nedodržené zákonné lhůty u jednotlivých úřadů, vznikla tedy potřeba ustanovit tento soubor správních agend a včlenit je do samosprávných úkonů.

V přeskupeném Magistrátu by všechny agendy dotčené schvalováním, kontrolou a povolováním stavebních úprav, oprav a staveb měly být v jediném sektoru, takzvané Sekci rozhodování o území Magistrátu hlavního města Prahy. V jeho čele by měla stát osoba jež bude personálně nadřizena státně-správní rozhodovací agendě. Úlohou tohoto pracovníka Městského magistrátu bude v reálném posuzování funkce supervizora nastavujícího systém kontrol, především dodržování zákonem daných schvalovacích lhůt. Dalším supervizním úkolem bude zabránit faktické neprůchodnosti nových projektů v území Prahy.

Již za koalice ODS-TOP09 ztroskotalo přeskupení Magistrátu na obsazenosti postů v čele jednotlivých odborů. Tehdy byl návrh změny zamítnut a obnoven po ustavení nové dohody s ČSSD v zastupitelstvu.¹⁰⁹

5.3 Manuál tvorby veřejných prostranství

Centrum Prahy bylo po pádu komunistického režimu značně zanedbané. Zašedlé ulice, rozbité fasády domů a typický vzhled veřejných prostorů se od 90. let měnil, především díky stále většímu náporu turistů. Bylo třeba tento vzhled Prahy změnit, město vykazovalo typické znaky, shodné pro většinu postkomunistických měst.

Protože se situace dlouhou dobu neměnila, v roce 2012 byla v rámci Institutu plánování a rozvoje založena Kancelář veřejného prostoru, jejíž ředitelkou se stala

¹⁰⁹ BRENDLOVÁ, Eva, ŠVEC, Pavel, 2013. Zastupitelé Prahy odvolali primátora Svobodu a dva radní z ODS. In: idnes.cz [online]. [cit. 2021-02-14]. https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/odvolani-primatora-svobody.A130523_091442_praha-zpravy_eb

architektka Pavla Melková. Ta měla s touto problematikou velké zkušenosti. Hlavním úkolem bylo vypracovat koncepční materiál, použitelný pro rekonstrukci všech komunikací a veřejných prostorů, který bude po schválení využíván v každém investičním programu. V koncepčním materiálu bude definována kvalita materiálů, tvarů a objektů, které budou využity a musí splňovat nejen mezinárodní standard, ale musí být zvoleny s ohledem na specifika Prahy. Tyto podmínky jsou závazné pro všechny, kteří se podílejí na přeměně veřejných prostranství. Dokument je v našich podmínkách první svého druhu, před rokem 2012 žádný podobný neexistoval.

Manuál tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy vznikl na konci roku 2013 a Radě byl předložen spolu s dalším dokumentem – Strategií rozvoje veřejných prostranství. V manuálu je možné odchýlit se od zavedených pravidel, stejně jako je tomu u stavebních předpisů, ale výjimky musí mít smysl a být zdůvodněné. Také je třeba zmínit, že náročnost uplatněných řešení určuje významová hierarchie jednotlivých veřejných prostranství v celku města. Proto byla pravidla odstupňována od striktních – musí/nesmí, po doporučující – může/nemělo by.

S Manuálem veřejných prostranství je možné seznámit se na stránkách Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy, kde je uložen v digitální podobě, spolu s ostatními dokumenty.

5.4 Projekt Praha pro lidi

Do té doby, než byl schválen Metropolitní územní plán, bylo nutné při rozvoji území hlavního města Prahy postupovat s rozvahou, s ohledem na současný a budoucí zamýšlený stav.¹¹⁰

Bylo nutné celý proces usměrňovat, především v případě změn územního plánu, protože jejich počet od roku 2000 rostl a podle původní koncepce územního plánu již nebylo možné postupovat. Proto byla v roce 2012 vytvořena Komise pro změny územního plánu. Tato komise, v níž zasedalo na pravidelných měsíčních schůzích 12 architektů a urbanistů, měla za úkol každou změnu posoudit z odborného hlediska a Radě hlavního města Prahy doporučit její přijetí, nebo odmítnutí. To přispělo také k tomu, že zastupitelé získali více zkušeností při posuzování, zda je daná změna územního plánu shodná s dlouhodobými

¹¹⁰ Culture brand, 2018. Wow Prague inspires – Pure Emotion. Culturebrand [online]. Praha [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://www.culturebrand.org/?p=2953>.

záměry města. Stanovisko komise bylo ve většině případů respektováno, i když v některých případech byly zohledněny spíše místní nebo politické zájmy.¹¹¹

Činnost Komise pro změny územního plánu byla přínosná, ale nemohla zcela nahradit při rozhodování účast veřejnosti, která tím pádem nemohla vyjádřit svůj názor. Proto byl na konci roku 2012 představen projekt „Praha pro lidi“. Úkolem tohoto projektu bylo při přeměně veřejného prostoru zohlednit také představy a návrhy veřejnosti. Pro potřeby tohoto projektu byla zřízena webová stránka, pomocí které mohli obyvatelé sdělit své připomínky a názory, které se týkaly vzhledu jejich ulice, nebo okolí jejich domu. Součástí webové stránky byla také interaktivní mapa, kde mohli danou lokalitu označit. Institut plánování a rozvoje rychle rozvíjel své aktivity a to i v oblasti participace obyvatel. Proto se postupně také měnila podoba projektu Praha pro lidi, který se postupně začal zabývat podrobněji změnami územního plánu a spornými investorskými záměry.

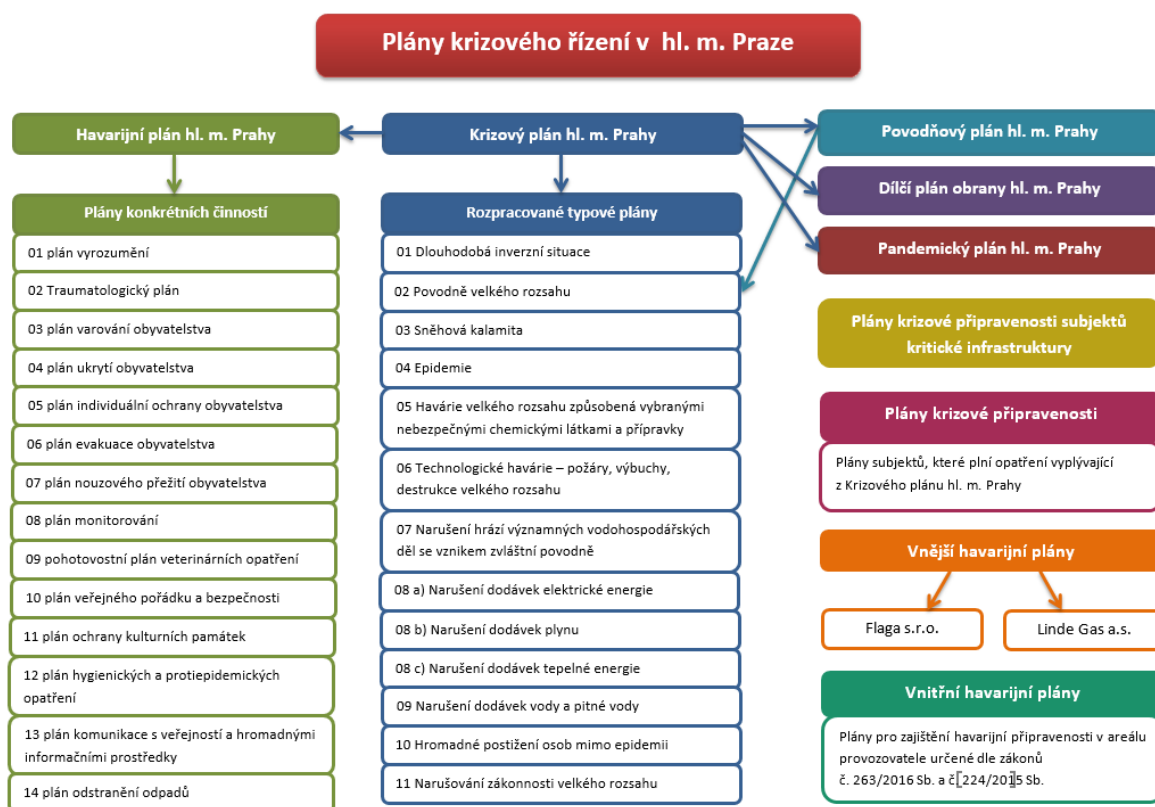
Setkání s občany byla organizována ve chvíli, když se nashromáždil velký počet připomínek, které se týkaly konkrétní změny územního plánu. Tato setkání občanů v kulturním domě nebo na jiném místě v dané lokalitě, se v letech 2013-2014 konala většinou jednou za měsíc. Do diskuzí s občany se zapojovala česká nezisková organizace AGORA CE, která svým profesionálním přístupem podílela na zvládnutí mnohdy velmi emočně vypjatých situací, které při diskuzích vznikaly.

¹¹¹ BOSTROM, Nick, 2017. Superintelligence: až budou stroje chytřejší než lidé. Praha: Prostor. Obzor/Prostor. ISBN 978-80-7260-353-4.

6. Krizové řízení hlavního města Prahy

Zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze určuje postavení jejích městských částí. Podrobnosti lze najít v obecně závazné vyhlášce č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy.

Velký význam má zde Hlava II., která obsahuje údaje o přenesené působnosti městských částí Praha 1 až Praha 22, což znamená, že hlavní město Praha má dvaadvacet správních obvodů. V příloze č. 4 zmíněné vyhlášky je uvedena povinnost zřizování a následného řízení krizového štábu. Je tam zmíněna také povinnost zajištění daných krizových opatření a plnění úkolů na základě krizového plánu dané městské části. Toto je možné nalézt v zákoně č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení, což upřesňují paragrafy 18 a 19, které se zaměřují na orgány obce s rozšířenou působností.

Obrázek 2 - Krizové plánování

Zdroj: <https://bezpecnost-t.mepnet.cz/clanky/plany-krizoveho-rizeni-v-hl-m-praze>

Orgány obce mají zajišťovat ochranu obyvatel na území dotyčné obce a obec při plnění úkolů ochrany obyvatelstva v mimořádných a krizových situacích. Orgány obce mají rozhodující roli při informování občanů o různých ohroženích a opatřeních, která jsou

plánována a také o konkrétních postupech při řešení následků neobvyklých situací a událostí a také postiženým obyvatelům poskytuje pomoc a organizuje vše tak, aby pomoc mohla být poskytnuta.¹¹²

Krizový štáb obce je tedy významný pro každou obec. Je to orgán podílející se spolu se složkami integrovaného záchranného systému na koordinaci záchranných prací, popřípadě na likvidaci škod, pokud při nějaké události vzniknou škody. Jeho úkolem je také varování před nebezpečím, evakuace a následné obnovování života v postižené obci. Předává podklady pro řešení krizových situací na základě zpracované dokumentace.

Krizový štáb svolává starosta nebo místostarosta obce, popřípadě jiný pověřený pracovník, a schází se podle potřeby, když vznikne situace, na jejímž základě je nutné štáb svolat. Štáb se poté, kdy se sejde na určeném místě v určenou dobu, řídí pokyny vedoucího, což obvykle bývá starosta obce, a když je štáb pohromadě, pracovní skupina zahájí nepřetržitou činnost. Podle definice jsou členy štábu obvykle různí vedoucí pracovníci, kteří mohou v takových situacích pod vedením představeného koordinovat společnou činnost, shromažďovat a vyhodnocovat důležité informace, připravovat významnější rozhodnutí, uvádět je do praxe a vyhodnocovat jejich dopady.

„Krizový štáb hl. m. Prahy (dále jen „KŠ HMP“) je pracovním orgánem primátora/ky hl. m. Prahy pro řešení mimořádných událostí nebo krizových situací na území hl. m. Prahy. Předsedkyní je primátor/ka hl. m. Prahy, který/á jmenuje členy KŠ HMP.¹¹³

Je zřízen v souladu § 14 odst. 2 písm. b) a § 24b odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon) ve znění pozdějších předpisů.

KŠ HMP projednává možnost řešení krizové situace a navrhuje opatření primátorovi/primátorce, na základě podkladů Bezpečnostní rady hl. m. Prahy a stálé pracovní skupiny krizového štábu.

Členy KŠ HMP jsou:

- členové Bezpečnostní rady hl. m. Prahy (dále jen „BR HMP“),
- členové stálé pracovní skupiny (tajemník KŠ HMP, pracovníci Magistrátu hl. m. Prahy),
- zástupci základních složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.

¹¹² Horák, R. a kol. (2011): Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu. Prevence řešení mimořádných krizových situací. Praha: Linde. S. 192

¹¹³ Krizový štáb hl. m. Prahy [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://bezpecnost-t.mepnet.cz/clanky/krizovy-stab-hl-m-prahy>

V případech, kdy je v hl. m. Praze vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, stávají se součástí KŠ HMP také odborné komise:

- Povodňová komise hl. m. Prahy (v době povodní),
- Epidemiologická komise hl. m. Prahy (v době výskytu závažných infekčních onemocnění),
- Nákazová komise hl. m. Prahy (v době výskytu hromadné nákazy zvířat, když jsou nařízena mimořádná veterinární opatření).

KŠ HMP svolává operativně primátor/ka hl. m. Prahy v případě, že:

- je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro hl. m. Prahu,
- je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území hl. m. Prahy nebo její část,
- jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- je k tomu vyzván/a Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- jde o úkol prováděný při cvičení orgánů krizového řízení nebo cvičení složek integrovaného záchranného systému, nebo
- je tento postup nezbytný pro řešení mimořádné události a není splněna některá z výše uvedených podmínek.

KŠ HMP mimo výše uvedené činnosti posuzuje připravenost přijatých krizových opatření na území městských částí v rámci vyhlášeného krizového stavu, navrhuje jejich pozastavení, změnu nebo zrušení. V případě závažných nedostatků v době krizového stavu, nebo pokud starosta městské části neplní úkoly stanovené zákonem, doporučuje převedení plnění úkolů starosty městské části na zmocněnce.¹¹⁴

Odbor krizového řízení má dva dvě oddělení je jedním ze dvou oddělení odboru ochrany obyvatel. Kancelář ředitele magistrátu má na starosti činnosti, které se týkají krizového plánování a opatření pro krizové stavy. Například protipovodňovou ochranu a prevenci vážných havárií.

RED-KM, což je Kancelář ředitele Magistrátu, oddělení krizového managementu, má na starosti organizační a administrativní stránku a tím plní funkci jakéhosi sekretariátu. Za jeho činnost je odpovědný vedoucí RED-KM.

RED-KM se společně se složkami IZS a dalšími subjekty účastní zpracování a aktualizace Havarijního plánu HMP, krizového plánu HMP a dalších havarijních plánů, za

¹¹⁴ Krizové řízení hl. m. Prahy [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://bezpecnost-t.mepnet.cz/clanky/krizove-rizeni-hl-m-prahy>

kteřé má zodpovědnost Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy. RED-KM má v kompetenci i zpracování Povodňového plánu Hlavního města Prahy. Na zpracování Dílčího plánu obrany Spolupracuje také s Armádou České republiky.¹¹⁵

Tato skupina při řešení mimořádné krizové situace nebo při koordinaci záchranných a likvidačních prací:

- Koordinuje a zodpovídá za zpracování, doplňování a aktualizaci Krizového plánu hl. m. Prahy, Havarijního plánu hl. m. Prahy, vnějších havarijních plánů.
- Vyžaduje podklady pro zpracování krizových plánů městských částí Praha 1 - 22 a metodickou pomoc pro zpracovatele plánů krizové připravenosti.
- Koordinuje a podílí se na zpracování doplňování a aktualizaci operační dokumentace a metodiky činnosti Krizového štábu hl. m. Prahy a činností jeho pracovních skupin.
- Podílí se na přípravě podkladů a požadavků pro jednání ředitele Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy na zasedání Bezpečnostní rady a Krizového štábu hl. m. Prahy.
- Podílí se na zpracování a koordinaci metodiky činnosti, operační dokumentace a činností Štábu Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy.
- Podílí se na přípravě a koordinaci podkladů pro jednání Štábu Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy při řešení závažných mimořádných událostí a krizových situací.
- Koordinuje a podílí se na získávání podkladů pro pracoviště krizového řízení Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy a zodpovídá za jeho připravenost v oblasti krizového a havarijního plánování.
- Podílí se na rozpracování nařízení a vyhlášek vlády a ministerstva vnitra v oblasti působnosti Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy s důrazem na oblast krizového a havarijního plánování.
- Eviduje stav a pohyb materiálu CO, humanitární pomoci a Správy státních hmotných rezerv, zajišťuje revize, kontroly a cejchování materiálu CO.
- Stanovuje zásady a zajišťuje metodickou pomoc subjektům na území hlavního města Prahy v oblasti hospodaření s materiálem CO.

¹¹⁵ Krizové řízení hl. m. Prahy [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://bezpecnost-t.mepnet.cz/clanky/krizove-rizeni-hl-m-prahy>

- Za účelem přípravy na krizové situace se podílí na zpracování podkladů do Plánu nezbytných dodávek hl. m. Prahy s využitím Informačního systému ARGIS a současně vyžaduje, shromažďuje a eviduje příslušné údaje.

- Ochraňuje majetek Správy státních hmotných rezerv dle obecně platných právních norem a interních dokumentů HZS hl. m. Prahy, k tomuto účelu využívá informační systém KIS KD.

- Zabezpečuje materiál pro humanitární činnost a zařízení civilní ochrany.¹¹⁶

Operační středisko Krizového štábu hlavního města Prahy pracuje v nepřetržitém provozu a je stálým pracovním orgánem Bezpečnostní rady hlavního města Prahy.

RED-KM se rovněž každým rokem účastní přípravy, provedení a také následného hodnocení cvičení, do nichž jsou zapojeny složky IZS. Jsou v něm zapojeny i organizace jako Správa služeb hlavního města Prahy, Dopravní podnik hlavního města Prahy a Pražské vodovody a kanalizace a.s. Jsou to organizace, které se společně s IZS podílejí na činnostech souvisejících s mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. Mezi tyto činnosti spadá kupříkladu provedení a koordinace záchranných a likvidačních prací v rámci těchto událostí. V každém plánu cvičení na příslušný rok jsou uvedena témata a termíny cvičení, a projednávají se vždy na jednání Bezpečnostní rady hlavního města Prahy. Po důkladném projednání jsou tyto body začleněny do plánu.

Krizové štáby městských částí jsou subjektem spadajícím pod vedení Magistrátu hlavního města Prahy, a tento subjekt odpovídá za všechno, co se v dané části města děje i za to, co se bude dít. Lze tedy usuzovat, že Krizové štáby hrají velkou roli při řešení neobvyklých situací. V čele štábu je starosta a další pracovník, takzvaný krizař.

Na území hl. m. Prahy se krizovým managementem zabývají především tyto subjekty:¹¹⁷

- Hasičský záchranný sbor hl. m. Prahy
- Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy
- Zdravotnická záchranná služba hl. m. Prahy
- Městská policie hl. m. Prahy
- Primátor/ka hl. m. Prahy
- Magistrát hl. m. Prahy

¹¹⁶ Oddělení krizového řízení [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-oddeleni-krizoveho-rizeni-oddeleni-krizoveho-rizeni.aspx>

¹¹⁷ Krizové řízení hl. m. Prahy [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://bezpecnost-t.mepnet.cz/clanky/krizove-rizeni-hl-m-prahy>

- Starosta správního obvodu městské části Praha 1-22
- Správní obvody městských částí Praha 1-22

V místě vzniku mimořádné události, popřípadě krizové situace, má na odpovědnost všechny práce související s událostí velitel zásahu, a pokud není stanoveno jinak, je tímto velitelem velitel jednotky požární ochrany, popřípadě příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy s právem přednostního velení. V případě, že událost nebo situace zasahuje do území jiného správního odvodu nacházejícího se v městské části Praha 1 – 22, a velitel vyhlásí nejvyšší stupeň poplachu, nebo když je o to požádán příslušnými osobami, kterými jsou buď velitel zásahu, nebo starosta v tuto chvíli daného správního obvodu MČ Praha 1-22, probíhá koordinace prací pod vedením Primátora hlavního města Prahy.

Primátor provádí koordinaci a kontrolu příprav na danou událost, kterou provádějí orgány kraje, územní správní úřady s působností na území hlavního města Prahy, právnické a fyzické osoby a kromě toho zajišťuje, aby bylo hlavní město Praha připraveno na řešení krizových situací.

Za tímto účelem Primátor hlavního města Prahy zřizuje Bezpečnostní radu hlavního města Prahy. Ta je poradním orgánem pro přípravu na krizové situace a Krizový štáb hlavního města Prahy je orgánem pro řešení krizových situací. Bezpečnostní rada hlavního města Prahy také projednává havarijní a krizový plán. Za koordinaci, za zpracování a aktualizaci Havarijního plánu a krizového plánu hlavního města Prahy a vnějších plánů má odpovědnost Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy. Magistrát, složky IZS a další subjekty se na zpracování plánů pouze podílejí.

V návaznosti na Krizový plán krizovou připravenost zpracovávají právnické osoby a podnikatelské subjekty v rámci své působnosti.

7. Právní začlenění hlavního města Prahy

Město Praha má velkou kumulaci právních statutů, protože oproti dalším obcím v České republice má vlastnosti, s nimiž souvisejí příslušné právní úpravy. Kumulace spočívá v tom, že Praha je obec, město s územním členěním, v tomto případě hlavní a statutárním město, a také je to vyšší územní samosprávný celek, čili kraj.¹¹⁸ Navíc je zde i ta okolnost, že město je rozděleno na několik správních pražských území, přičemž s těmito územími souvisejí různé právní normy na základě například historických okolností.

Hlavní město Praha je jako územně správní celek rozděleno na padesát sedm městských částí, přičemž toto rozdělení bylo vytvořeno podle zákona paragraf 3 odst. 1, paragraf 11 odst. 2 a paragraf 13 odst. 1 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Všech padesát sedm radnic, bez ohledu na to, kolik obyvatel mají tyto části a jakou mají velikost, má ve věcech samosprávy rovnoprávnost. Rozdělení se týká jenom samostatné působnosti, pro další oblasti výkonu veřejné správy nejsou hranice částí města významné. Názvy každé z městských částí obsahují slovo Praha, přičemž prvních dvaadvacet městských částí je označeno čísly, tedy Praha 1 – 22, ostatní mají za slovem Praha obvykle název podle katastrálního území, například Praha -Běchovice či Praha – Dubeč.

Členění podle tohoto vzoru je obsaženo v Ústavě, v článku 99. Podle tohoto článku je Česká republika rozdělena na základní územní celky, jimiž jsou obce, a na vyšší územní samosprávné celky, což jsou kraje. Podle zákona č. 347/1997 Sb. Bylo vytvořeno čtrnáct krajů, přičemž do tohoto celkového počtu patří i hlavní město Praha.¹¹⁹

Velkým problémem je rozhodování Magistrátu hlavního města Prahy, protože mnohdy rozhoduje sám, a tento způsob budí podezření, že by mohlo docházet ke korupci. Současný právní stav hlavního města Prahy má totiž blíže uspořádání statutárního města než uspořádání kraje. Příkladem je to, že hlavní město převádí Statutem část pravomocí na městské části a to způsobuje nepoměr ve vzájemném vztahu vůči orgánům hlavního města. Městské části jsou vázány rozpočtovou politikou města, takže je jim upřena možnost vlastnit majetek, protože nejsou právním subjektem, ačkoliv vykonávají velké množství činností, jako kdyby takovým subjektem byly. Toto způsobuje nepoměr v jejich vztahu k orgánům

¹¹⁸ Praha jako územní statistická jednotka [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/praha-jako-uzemni-statisticka-jednotka>

¹¹⁹ Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>

hlavního města Prahy.¹²⁰ Druhou stránkou věci je, že některé z aspektů uspořádání mají blíže k uspořádání kraje. Zastupitelstvo kraje má maximálně šedesát pět lidí a zastupitelstvo hlavního města Prahy jich má sedmdesát, což je jen jeden z příkladů toho, jak má toto uspořádání blízko k uspořádání v kraji.¹²¹

Jak už bylo zmíněno, to, že Magistrát rozhoduje sám, může vést ke korupci, na což upozornila například britská organizace Economist Intelligence Unit v roce 2004, kdy vyhodnotila míru korupce v Praze číslem 4/5, což je velmi vysoká míra. Způsoby boje proti korupci na Magistrátě hlavního města Prahy uvádějí některé zákony, například Zákon č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách. Ten určuje limity malých zakázek, pro něž nemusí organizace vypsat výběrové řízení, což je možnost, jak předejít manipulacím při výběrových řízeních. Tyto limity umožňují rozdělit velké zakázky na stejné menší části, které lze přidělit bez výběrového řízení. Problémem podporujícím korupční jednání je i to, jak už bylo zmíněno, že městské části jsou různě velké, mají různý počet a věkovou a sociální strukturu obyvatel. Na základě toho mají i různé postavení v rámci hlavního města Prahy. Městské části sídlištního typu jsou v pozici silnějšího, čehož příkladem může být Praha 5, Praha 6 a Praha 10 a další. Tato části mají vyšší přímou účast v zastupitelstvu i v Radě HMP.¹²²

Zrušit právní předpis lze v Praze jenom podle zákona 367/1990 Sb. Citace z tohoto zákona: „Lze tak učinit vůči obecně závazné vyhlášce městské části přijaté v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou města a vůči obecně závazné vyhlášce městské části přijaté v přenesené působnosti nařízením města. Samy orgány městské části tyto předpisy zrušit nemohou, neboť již nemohou vydávat právní předpisy, byť by obsahovaly jen normy rušící původně obecně závazné vyhlášky městské části.“¹²³

¹²⁰ EXNER, J.: Obce, města, městské části - O místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných celcích. 1. vydání. Praha, Libri, 2004. str. 407. ISBN 978-80-7277-289-9

¹²¹ Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

¹²² Vedení Magistrátu HLMP opakovaně vypisuje těsné podlimitní zakázky a účelově se tak vyhýbá výběrovým řízením. [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <http://www.top09.cz/regiony/praha/vedeni-magistratu-hlmpopakovane-vypisuje-tesne-podlimitni-zakazky-a-ucelove-se-tak-vyhyba-vyberovym-rizenim-5232.html>

¹²³ Zákon č. 367/1990 Sb. Zákon České národní rady o obcích (obecní zřízení) [online]. [cit. 02.03.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-367>

Závěr

Správa města je poměrně komplikovaná činnost, jak v praxi, tak i z pohledu jejího teoretického popisu. Města jsou rozdílná, každá doba vyžaduje jiný přístup, stejně jako situace, které je třeba řešit. Z obecného hlediska lze vyjmenovat několik aspektů, které by měla dodržovat každá správa města, pokud chce pracovat dobře. K tomu je však zapotřebí mít znalosti obecného vývoje světa a společnosti, protože města, stejně jako obyvatelé, jsou jejich součástí. Koncepty dobré správy, díky kterým jedno město úspěšně funguje, nejsou obvykle použitelné pro jiné město. Pro správu města je zapotřebí mnoho jednotlivých odborů a jejich fungování a provázanost je velmi složité.

Pro lidstvo je dobrá správa měst spolu s vývojovými společenskými, ale také environmentálními trendy zcela zásadní. Jestliže nastane jakákoliv změna ve společnosti, ale i v klimatu, nebo bude ohrožena celá planeta, budou se muset lidé navzájem podpořit, zorganizovat a využít veškeré technologické znalosti, aby byli schopní celou situaci zvládnout.

Hlavní město Praha bylo vždy městem výjimečným a privilegovaným, které získalo mnoho oprávnění a výsad. Jeho důležitost a výjimečnost vyplývá také z historických pramenů. Je také městem historicky územně členěným – k původnímu jádru byly postupně připojovány další obce a města, nacházející se v jeho blízkosti. Z tohoto hlediska je správní členění města komplikované, město je rozděleno na městské části. Kromě toho existují územní a správní obvody. Je třeba zmínit také právní postavení městských částí. Tyto městské části mají sice rozsáhlé pravomoci v oblasti výkonu samostatné a přenesené působnosti, na základě Statutu hlavního města Prahy, avšak nemají právní subjektivitu a nemohou nabývat majetek.

Pro Prahu bylo vymezeno zvláštní postavení také v právních předpisech, které se týkají organizace veřejné správy a samosprávy na území státu. Pozici města upravuje zvláštní zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, kterým se řídí. Neplatí pro ni tedy obecní ani krajské zřízení. Hlavní město je subjektem práva sui generis, jehož vnitřní poměry řídí obecně závazná vyhláška č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy.

Orgány hlavního města Prahy jsou téměř totožné s orgány jiných statutárních měst, avšak vzhledem k tomu, že Praha je současně i krajem, má rozšířenou působnost a pravomoci. Město řídí primátor, který je současně také hejtmanem kraje. Spolu s ním je nejvýše postaveno zastupitelstvo hlavního města Prahy a výkonným orgánem je rada hlavního města Prahy.

Obecně lze konstatovat, že většinu projektů (i rozpracovaných) příliš neovlivnila ani politická situace, či změny v politickém spektru. Díky tomu je možné koncepce a procesy ve městech označit za vhodně nastavené a tento fakt neušel ani odborníkům, ani široké veřejnosti. To se odrazilo také na výsledcích voleb v roce 2018. V letech 2012-2014 se přístup ke správě města změnil, což se projevilo také v oblasti územního rozvoje a plánování v Praze. Nové postupy se projeví příznivě a proto byly i po tomto čtyřletém období nadále využívány.

Vzhledem k předchozímu textu je třeba zmínit také problematiku krizového řízení, která je spojená s bezpečnostní politikou města. Pokud je politika města vhodně nastavená, obsahuje buď dlouhodobá opatření, která dokážou krizi zabránit, nebo pomohou eliminovat škody, pokud se nelze krizi vyhnout. Resilience města a krizové řízení jsou proto neodlučitelně spojeny. Resilience se stala součástí rozhodování a opatření, která se připravují dlouhodobě v období klidu. Tato jednání jsou v kompetenci Rady města a Zastupitelstva, avšak v případě naléhavosti, kdy je třeba tato opatření využít, je třeba celý systém řídit. Tuto funkci vykonává v Praze většinou primátor města, který se stává pro tuto situaci krizovým manažerem.

Pokud Prahu vnímáme jako metropoli 21. století, je třeba zmínit velký nedostatek, kterým je zanedbaná technická a dopravní infrastruktura. Vylepšení infrastruktury je spojeno s vysokými náklady. Avšak využití financí k tomuto účelu se negativně promítne do financování běžných činností, spojených se správou města. Až se podaří Praze tuto situaci vyřešit, bude mít šanci stát se světovou metropolí, která bude i v tomto směru vnímána pozitivně. V současnosti jsou její největší předností kultura a historické památky. Pro zlepšení celkového obrazu a vnitřní správy města byl vypracován Strategický plán, jehož cílem je určit problémy a způsob, jak je vyřešit. Strategický plán dokazuje, že představitelé na úrovni Magistrátu hl. m. Prahy mají snahu celou situaci řešit, i když řešení problémů mnohdy probíhá velmi pomalu. Na základě těchto skutečností lze konstatovat, že veřejnost vnímá správu Prahy jako systém, který pracuje na zlepšení svých kvalit. Proto třeba podotknout, že občané města jsou si velmi dobře vědomi skutečnosti, že systém není dokonalý a pozorně sledují všechny změny, které by měly vést k nápravě.

Resumé

The diploma thesis should contribute to the clarification of the structure and activities of the City of Prague and its components and also to determine whether this structure of the City of Prague works properly, or to point out some problems that were found in its activities.

The first chapter examines the historical aspects of the development of the capital city of Prague. Analysis of economic indicators and their administrative breakdown.

The second and third chapters are devoted to the management of the capital city of Prague, the analysis of the activities of its main bodies, their functions and mutual relations.

The fourth chapter analyzes some of the main problems of the capital city of Prague, both from a legal point of view and from the point of view of ordinary people.

The fifth chapter contains a brief analysis of the reform of the development policy of the capital city of Prague. This chapter focuses on the issues of spatial planning, reorganization of city management, improving the creation of public spaces and also on the social project "Project Prague for People".

Furthermore, the analysis of crisis management and legal integration of the capital city of Prague.

Použité zdroje

- BALÍK, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009. s. 22.
- BENDOVÁ, Tereza, 2018. Zavádění projektového řízení v Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy (diplomová práce). Praha: ČVUT. 129 s
- BOHUSLAVOVÁ, Renáta, 2018. Pražané jsou zvykaní. Praha nemá velký problém s dopravou, říká Krnáčová. In: Idnes.cz [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/prazane-jsou-zpovykani-praha-nema-velky-problem-s-dopravou-rika-krnacova-40264083>
- BOŘÍKOVÁ, Hana, 2018. Šéf IPR Boháč: Za peníze nasypané do Blanky mohly být vyřešeny Bubny, Smíchov a Žižkov. In: Euro.cz [online]. [cit. 2021- 02-17]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/udalosti/sef-ipr-bohac-za-penize-nasypane-do-blanky-mohly-byt-vyreseny-bubny-smichov-a-zizkov-1406569>
- BOSTROM, Nick, 2017. Superintelligence: až budou stroje chytřejší než lidé. Praha: Prostor. Obzor/Prostor. ISBN 978-80-7260-353-4.
- BOVAIRD, A a Elke LÖFFLER. Public management and governance. s. 75. ISBN 9780415430425.
- BRENDLOVÁ, Eva, ŠVEC, Pavel, 2013. Zastupitelé Prahy odvolali primátora Svobodu a dva radní z ODS. In: idnes.cz [online]. [cit. 2021-02-14]. https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/odvolani-primatora-svobody.A130523_091442_praha-zpravy_eb
- BRONCOVÁ, D. Kniha o Praze 7. Praha: MILPO, 1998. 191 s. ISBN:80-86098-10-9
- Culture brand, 2018. Wow Prague inspires – Pure Emotion. Culturebrand [online]. Praha [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://www.culturebrand.org/?p=2953>.
- ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav; ČOPÍK, Jan. Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010. s. 59
- ČSÚ: Charakteristika hl. m. Prahy. [online]. [cit. 06.02.2021] Dostupné z: http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/charakteristika_hl_m_prahy

- Deloitte, 2018. Analýza připravovaných projektů: CenovaMapa.org [online], Praha [cit. 28.02.2021]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/real-estate/Deloitteanaliza-pripravovanych-projektu-zari-2018.pdf>
- ERNEKER, Jaroslav, Marie KRYBUSOVÁ a Lubomír PÁNA. Systémové aspekty veřejné správy. ISBN 9788086708980.
- EXNER, J. Obce, města, městské části- O místní veřejné správě a její dekoncentraci statutárními vyhláškami v územně členěných městec. Nakladatelství Libri, Praha 2004. ISBN 80-7277- 289-9
- HAINC, Jaromír, ČERVINKA, Martin, ŠAJTAR, Miroslav, a kol. 2019. Zkvalitnění systémů a procesů povolování nové výstavby v Praze: dostupnost bydlení - Analýza. [online]. Praha [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: http://www.praha.eu/file/2919503/analiza_2019_final.pdf.
- HALAMKA, Jaroslav, 2018. Lepší než New York. Praha stoupá v žebříčku nejlepších destinací světa. In: idnes.cz [online]. 2018-03-27 [cit. 19.02.2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/cestovani/kolem-sveta/nejlepsi-destinace-sveta-2018-tripadvisor-praha-pariz.A180327_114545_kolem-sveta_hig.
- HELLER, Jakub, 2019. V Praze žije o čtvrt milionu lidí více, než se zdálo. Je třeba 10 tisíc bytů ročně. In: Aktuálně.cz [online]. 2019-06-25 [cit. 19.02.2021]. <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/v-praze-zije-temer-o-ctvrt-milionu-lidi-vice-nez-se-uvadi-uk/r~c26aef44971c11e993a6ac1f6b220ee8/>
- Hlavní město Praha [online]. [cit. 08.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/kraj>
- Horák, R. a kol. (2011): Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu. Prevence řešení mimořádných krizových situací. Praha: Linde. S. 192
- Institut městské informatiky hl. města Prahy: Hlavní město /Praha v prvních letech obnovené samosprávy.
- KAFKA, Miloslav, Petr KOLÁŘ, Karel LACINA, Pavel MATES, Marek STARÝ a Karel SVOBODA. Vzorový program pro vzdělávání tajemníků obcí s rozšířenou působností. 2006
- KOUDELKA, Z. Samospráva. Linde Praha a.s., 2007, ISBN 978-80-7201-655-5.

- Krizové řízení hl. m. Prahy [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://bezpecnost-t.mepnet.cz/clanky/krizove-rizeni-hl-m-prahy>
- Letecké společnosti na letišti Praha [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.pragueairport.co.uk/cs/letecke-spolecnosti-na-letisti-praha/>
- Metro [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.praha.eu/jnp/cz/doprava/mhd/metro/index.html>
- Obecné informace o hospodaření. Webové stránky městské části Praha 5 [online]. [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://www.praha5.cz/ekonomika-mestske-casti/obecne-informace-o-hospodareni/>
- Obecně závazná vyhláška č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy
- Obyvatelstvo v Praze 1919-2019 [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xa/dalsi_casove_rady_obyvatelstvo
- Oddělení krizového řízení [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-oddeleni-krizoveho-rizeni-oddeleni-krizoveho-rizeni.aspx>
- Praha jako územní statistická jednotka [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/praha-jako-uzemni-statisticka-jednotka>
- Právní subjektivita. Businesscenter.cz [online]. © 1998 - 2021 [cit. 10.02.2021]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p724-pravni-subjektivita.aspx>
- Regionální rozvoj hl. města Prahy [online]. [cit. 06.02.2021] Dostupné z: www.regionálnírozvoj.cz/index.php/praha.html
- RYŠAVÝ, Dan; ŠARADÍN, Pavel. Straníci, bezpartijní a nezávislí v české lokální politice. In: RYŠAVÝ, Dan; ŠARADÍN, Pavel. Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. 2011. s. 145.
- Sedlák Jiří, Šmejkal Jakub Analýza teorie lobbyingu a případové studie lobbyingu při rozhodování o územním plánu hl. m. Prahy [online]. [cit. 19.02.2021] Dostupné z: pes.fsv.cuni.cz/projekt_lobby.html
- Stastistická ročenka hl. m. Prahy 2020. [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362684/33012020.pdf/90db0e24-58b9-4348-8aff-86166358de76?version=1.9>

- STIGLITZ, Joseph E. Ekonomie veřejného sektoru. Vyd. 1. Praha: Grada, 1997, 661 s. ISBN 8071694541.
- ŠEMORA, V. Dozor a kontrola nad samostatnou a přenesenou působností svěřenou orgánům obcí, krajů a hlavního města Prahy, Praha: Nakladatelství Linde Praha a. s., 2007.
- Tramvaje [online]. [cit. 07.02.2021] Dostupné z: <https://pid.cz/tramvaje/>
- Trigema, Skanska Reality, Central Group, 2018. Průměrná cena prodaných bytů v Praze je 96 tis. korun za čtvereční metr, TZB info [online]. [cit. 17.02.2021]. Dostupné z: <https://stavba.tzb-info.cz/18100-prumerna-cena-prodanych-bytu-v--praze-je-96-tis-korun-za-ctverecni-metr>
- Ústav územního rozvoje, 2018. Pracovní podklady k analýze stavu na úseku stavebního řádu – obecné stavební úřady, Ústav územního rozvoje [online]. Brno [cit. 25.02.2021]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4959>
- Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>
- Vedení Magistrátu HLMP opakovaně vypisuje těsné podlimitní zakázky a účelově se tak vyhýbá výběrovým řízením. [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <http://www.top09.cz/regiony/praha/vedeni-magistratu-hlmpopakovane-vypisuje-tesne-podlimitni-zakazky-a-ucelove-se-tak-vyhyba-vyberovym-rizenim-5232.html>
- Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení) Platnost od 15.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
- Zákon č. 129/2000 Sb. Zákon o krajích (krajské zřízení) Platnost od 15.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>
- Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Platnost od 17.05.2000 [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>
- Zákon č. 183/2006 Sb. Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) Platnost od 11.05.2006 [online]. [cit. 18.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-183>

- Zákon č. 367/1990 Sb. Zákon České národní rady o obcích (obecní zřízení) [online]. [cit. 02.03.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-367>
- Zákon č. 418/1990 Sb. Zákon České národní rady o hlavním městě Praze Platnost od 15.10.1990 Zrušeno k 12.11.2000 (131/2000 Sb.) [online]. [cit. 06.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-418>
- Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Platnost od 31.12.2001 [online]. [cit. 25.02.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>